

διάλογοι καταλλαγής

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ★ ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000 ★ Αριθμ. Φύλλου 58
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ • GR - 73006 ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ 2000

«Ο τε δέ ή χρηστότης καί ή φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἔξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὃν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλά κατά τὸν αὐτὸῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαίνωσεως Πνεύματος Ἅγιου, οὐ ἔξεχεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διά Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰώνιου.

Πιστός ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ.» (Τίτ. 3,4-8)

Τοὺς λόγους αυτούς του θείου Παύλου προς τὸν πρώτον επίσκοπο καὶ ποιμένα τῆς Κρήτης Ἀγιον Τίτον ἔχουσα υπ' ὄψη η Ιερά Επαρχιακή Σύνοδος τῆς Εκκλησίας Κρήτης, ἐκρινεῖ χρήσιμο, να εντάξει στο πρόγραμμα τῶν εκδηλώσεων Αυτῆς για τὸ σωτήριον Ιωβηλαίον ἑτος 2000 από την ενανθρωπήσεως του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστού καὶ διορθόδοξο συνέδριο με θέμα «ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ 2000. Η κοινωνική διακονία της Εκκλησίας. Παρελθόν - παρόν - προοπτική δια το μέλλον». Το Συνέδριο συγκαλεί-

Έργο της Ruby Huston (Ν. Ζηλανδία).
(Πρόγραμμα της ΟΑΚ «Πρόσωπο προς Πρόσωπο»).

ται από την Ιερά Σύνοδο, τελεί υπό την ευλογία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριαρχού κ.κ. Βαρθολομαίου και οργανώνεται με την ευθύνη της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης (20-24 Νοεμβρίου 2000).

Παρέχεται έτοι η ευκαιρία, να ευχαριστήσουμε τὸν φιλανθρωπὸν Θεόν ἡμῶν για τὴ μέγιστη μετά τὴ Δημογεια φιλανθρωπία, δηλαδή την κατά σάρκα Γέν-

νηση του Κυρίου ἡμῶν Ἰησού Χριστού προς σωτηρία του ανθρώπου καὶ του κόσμου παντός. Να ευχαριστήσουμε ακόμη, γιατί με τὴ χάριν Τὸν εστήριξε την Εκκλησία σε καιρούς σκληρών διωγμῶν καὶ παντοίων πειρασμῶν. Γιατί με τὸ φωτισμό του παναγίου Πνεύματος ενέπνευσε σε μνιάδες Χριστιανούς αισθήματα καὶ πράξεις αγάπης, που μετουσίωσαν τὴ βαρβαρότητα

καὶ τὴν αντιπαλότητα τῶν ανθρώπων σε πολιτισμό καταλλαγής, συναλληλίας, δικαιοσύνης καὶ στηριγμού τῶν εμπεριστάτων.

Παρέχεται ακόμη η ευκαιρία, να στοχαστούμε από κοινού οι εκπρόσωποι τῶν κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιῶν τη σημερινή πορεία της Εκκλησίας καὶ της ανθρωπότητας καὶ να αναζητήσουμε τρόπους για πιο αποτελεσματική συμμετοχή στὴν αντιμετώπιση τῶν συγχρόνων δεινῶν καὶ εκείνων που διαφαίνονται ως αποτέλεσμα τῆς ανθρώπινης σκληροκαρδίας, τῆς ακόρεστης απληστίας, τῆς προς ὄφελος τῶν ολίγων καὶ προς παγίδευση τῶν πολλών επιβαλλόμενης παγκοσμιοποίησης.

Στὴν αρχή της νέας χριστιανικῆς Χιλιετίας ὅλοι ὅσοι σέβονται τὸ Θεό καὶ τὸν ἀνθρωπό, καλούνται σε περίσκεψη καὶ στράτευση για ἑνα πραγματικά καινούριο κόσμο, στὸν οποίο δεν θα προβάλλεται με τόση ανασχηντίᾳ η βία καὶ η αδικία ὡπως γίνεται σήμερα. Για ἑνα κόσμο, ὃπου η φιλανθρωπία του Θεού θα κάνει τὸν ἀνθρωπὸν φιλανθρωπὸ καὶ ελεήμονα για τὸ συνάνθρωπό του καὶ τὸ φυσικό του περιβάλλον.

ΤΟ Κισάμου και Σελίνου
Ειρηναίος

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Γ' ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2000

ΙΟΥΛΙΟΣ

Συνεχίσθηκαν και κατά το τρίμηνο αυτό επισκέψεις ατόμων και ομάδων που ξεναγούνται στο Ίδρυμα και ενημερώνονται για το σκοπό και το έργο του. Μεταξύ άλλων:

8. Μέλη ΚΑΠΗ, που φιλοξενούνται στον Ξενώνα της Δημοτικής Επιχείρησης Κολυμπαρίου, μέσω προγράμματος του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, συνοδευόμενοι από τον Διευθυντή της Επιχείρησης και υπεύθυνο του Προγράμματος *Iωάννη Χριστοδουλάκη*, Δημοτικό Σύμβουλο.

9. Μέλη της Ενορίας Αγίου Ιωάννου Χωστού, με συνοδό τον εφημέριο *Αντ. Παπούτσακη*.

11. Ομάδα από τη Ρουμανία.

12. Ομάδα ατόμων τρίτης ηλικίας από το Ανατολικό Σέλινο, συνοδευόμενα από τη *Μαρία Λιτσαρδάκη*, στα πλαίσια του προγράμματος «ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΒΟΗΘΕΙΑ» του Ανουσάκειου Θεραπευτηρίου της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου.

14.-15. Ομάδα από το Βέλγιο.

21. Ομάδα από τις εργατικές κατοικίες Αταλάντης.

21. Μαθητές από τις Ενορίες της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, που φιλοξενούνται στο Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας (Παράρτημα της ΟΑΚ), μετέχοντας στο κατασκηνωτικό πρόγραμμα υπό την ευθύνη και μέριμνα της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου.

1619 22. Διεθνές ενδιαφέρον για τη γλώσσα των Ελλήνων

Ημερίδα, που πραγματοποιείται για δεύτερη χρονιά, με ομάδα νέων από διάφορες χώρες της Ευρώπης, που παρακολουθούν θερινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Κορήτης, στα πλαίσια του Προγράμματος «Erasmus/Socrates». Την ομάδα συνόδευε η *Κωνσταντίνα Σωτηροπούλου* του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου Κορήτης. Μεταξύ άλλων ενημερώθηκαν για το πρώτο τεύχος της σειράς **ΕΛΛΗΝ ΛΟΓΟΣ**, που γράφει ο *Αλέξανδρος Παπαδερός* με τη βοήθεια συνεργατών της ΟΑΚ και απευθύνεται σε αλλοδαπούς, που επιθυμούν να σπουδάσουν τη γλώσσα της Καινής Διαθήκης και τη νέα ελληνική.

24. Ομάδα από την Ενορία Λάκκων Κυδωνίας.

25. Ομάδα ατόμων με ειδικές ανάγκες από το Ίδρυμα «Άγιος Στέφανος» Λεμεσού Κύπρου, με συνοδό τον Πρόεδρο του Ιδρύματος *Παναγιώτη Πλάτωνος*. Την πρωτοβουλία για την επίσκεψη είχε το Ανουσάκειο Θεραπευτήριο Κισάμου.

30. Μουσείον Αλιείας

Γενική Συνέλευση της Εταιρείας «ΑΛΜΑ Α.Ε.», κατά την οποία οι αρμόδιοι του Δήμου Κολυμπαρίου ενημέρωσαν τους συμμετέχοντες για την πορεία των εργασιών ανέγερσης Πρότυπου Μουσείου Αλιείας Κολυμπαρίου.

30. Μέλη του Συλλόγου Γυναικών Αποδούλου-Νιθαύρεως από το Ρέθυμνο.

31. Ομάδα από το Αργος.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1620 10.-20. «Ελληνική γλώσσα, λογοτεχνία και πολιτισμός»

4. Ομάδα από το Αγρίνιο.

5. Μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Πατσωτών από τον Πατσό Αμαρίου.

Στα πλαίσια των Διαπανεπιστημιακών Προγραμμάτων **ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε στην Ορθόδοξη Ακαδημία ένα θερινό εντατικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας, της Λογοτεχνίας και του Πολιτισμού.

Την ευθύνη της οργάνωσης είχε ο Τομέας Νέας Ελληνικής Φιλολογίας της

Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με τη συνδρομή της Ορθόδοξης Ακαδημίας. Επιστημονικός υπεύθυνος ήταν ο *Καθηγητής Ερατοσθένης Γ. Καψωμένος*. Στο πρόγραμμα μετείχαν φοιτητές και καθηγητές από 20 Πανεπιστήμια και επτά χώρες, που συνδέονται μεταξύ τους σε ένα δίκτυο εκπαιδευτικής και επιστημονικής συνεργασίας για την ανάπτυξη

των Νεοελληνικών Σπουδών στην Ευρώπη. Στο πρόγραμμα μετείχε επίσης το Πανεπιστήμιο Lomonosov της Μόσχας, συνδεδεμένο σε σχέση διμερούς συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων για τον ίδιο σκοπό.

Έλαβαν μέρος τελειόφοιτοι και μεταπτυχιακοί φοιτητές Νεοελληνικών Τμημάτων, καθώς και υποψήφιοι διδάκτορες που εκ-

πονούν διατριβές για την ελληνική γλώσσα, τη λογοτεχνία και τον πολιτισμό της Χώρας μας, καθώς και οι ειδικοί Καθηγητές των συνεργαζομένων Πανεπιστημίων: *Isabella Bernardini, Δημήτρης Γιαλαμάς, Hans Eideneier, E. G. Καψωμένος, Γεωργία Λαδογιάνη, Marie-Paule Masson, Κων/νος Νίκας.*

Κατά την έναρξη του προγράμματος τους συνέδρους καλωσόρισε ο Πρόεδρος της ΟΑΚ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίος*, ο οποίος εξήρε τις αξίες της ελληνοχριστιανικής παράδοσης και τη σημασία της για το παρόν και το μέλλον του κόσμου.

Την Κυριακή, 13. Αυγούστου, πραγματοποιήθηκε ανοιχτή πανηγυρική συνέδρια, στην οποία παρέστησαν και εχαιρέτησαν τους συνέδρους ο Νομάρχης Χανίων *Γ. Κατσανεβάκης*, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Φιλολόγων *Κώστας Μοντζούρης*, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών *Φώτης Ποντικάκης*. Ακολούθησε ομιλία του Καθηγ. *E. G.*

Καψωμένον με θέμα: «Η ταύτιση του κάλλους με το αγαθό στην ελληνική λογοτεχνία. Ένας πολιτισμικός κώδικας». Κατά το επίσημο δείπνο οι «Κρητικές Μαδάρες» τραγούδησαν φιλικά και μαντινάδες της Κρήτης.

Τα επιμέρους θέματα αναπτύχθηκαν στα πλαίσια των παρακάτω ενοτήτων:

1. **Νεοελληνική γλώσσα** (μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία, εναλλακτικοί τρόποι διδασκαλίας της ελληνικής).

2. **Νεοελληνική Λογοτεχνία** (Ποίηση του Μεσοπολέμου - Μεταπολεμική πεζογραφία). Στα πλαίσια αυτής της θεματικής ενότητας, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ποίηση του *Γ. Σεφέρη*, ως συμμετοχή στον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννησή του.

3. **Θεωρία Λογοτεχνίας.** Σειρά μαθημάτων Αφηγηματολογίας, με έμφαση στις μεθόδους ανάλυσης των αφηγηματικών κειμένων (διηγήματος, μυθιστορήματος).

4. **Θέματα Ελληνικού Πολιτισμού** (Πολιτισμικοί κώδικες - Αρχαίο δρά-

μα και σύγχρονη δραματουργία - Νεοελληνικό θέατρο σκιών, Νεοελληνική ιστορία των ιδεών). Στα πλαίσια αυτής της θεματικής παρουσιάστηκε η μυθολογία του Αιγαίου και η αντίστοιχη θεωρία του νεοελληνικού πολιτισμού στην ποίηση του Ελύτη. Ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ *Αλέξ.* Παπαδερός ανέλυσε βασικούς όρους της Φιλοσοφίας του Πολιτισμού.

5. **Σπουδή της ελληνικής γλώσσας** (αρχαίας και νέας), με τη βοήθεια που προτείνεται στο έργο του *Αλέξ. K. Παπαδερός, ΕΛΛΗΝ ΛΟΓΟΣ*. Στα πλαίσια αυτής της θεματικής εξετάσθηκε η σκοπιμότητα διατήρησης της ερασιτικής προφοράς στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και πρόταση της ΟΑΚ για την αντικατάσταση της ερασιτικής με τη βυζαντινή και νεοελληνική προφορά.

13. Μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Καλογέρου του Δήμου Σιβρύτου Ρεθύμνου.

1621 16. Συναυλία στην ΟΑΚ

Στο μαγευτικό τοπίο της ΟΑΚ οι φιλόμουσοι είχαν την ευκαιρία να απολαύσουν μια αισθητική και μουσική γοητεία με την πανσέληνο και τη συντροφιά εκλεκτών καλλιτεχνών.

Η «Καντιλένα Χανίων», υπό τη διεύθυνση του *Γ. Καλούτη*, εκτός από το παλιό της ρεπερτόριο παρουσίασε τραγούδια των Χατζηδάκη και Θεοδωράκη, καθώς και δημοτικά. Εξάλλου, οι Ρώσοι καλλιτέχνες *Αλέξανδρος Λάμπεχηγ* (βαρύτονος) και η σύζυγός του *Μαρίνα* (πιάνο), πολύ γνωστοί στη Χώρα τους και στην Ευρώπη, παρουσίασαν για πρώτη φορά στην Κρήτη ένα πλούσιο πρόγραμμα από άριες, όπερες, ιταλικές κονσονέττες και έργα για σόλο πιάνο. Ακολούθησε δείπνο προς τιμήν των συντελεστών της εκδήλωσης.

1622 17. Η Κρήτη χθές και σήμερα

Ημερίδα με ομάδα νέων από την Ολλανδία.

22. Μέλη του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Μυρθιού Ρεθύμνης.

1623 22.-24. Η Ορθόδοξη Εκκλησία και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών

Μέλη μεικτής Υποεπιτροπής, επιφορτισμένης με τη μελέτη των σχέσεων της Ορθόδοξου Εκκλησίας και του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.), εξέτασε θεολογικά ζητήματα, που αποτελούν σημεία τριβής. Στην Επιτροπή μετείχαν από ορθόδοξου πλευράς ο *Σεβασμ. Μητροπολίτης Ζημπάμπουε Μακάριος*, ο *Καθηγητής Κ. Σκουτέρης* (Πατριαρχείον Αλεξανδρείας), ο *Θεοφιλ. Επίσκοπος Βρότσλαβ Ιερεμίας* (Εκκλησία Πολωνίας), ο *Σεβασμ. Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγαλείας Αμβρόσιος* (Εκκλησία Ελλάδος), ο *Θεοφιλ. Επίσκοπος Τριψιθούντος Βασίλειος* (Εκκλησία Κύπρου), εκπρόσωποι άλλων Χριστιανικών παραδόσεων και στελέχη του Π.Σ.Ε.

Μέλη της παραπάνω Επιτροπής, συνοδεύομενα από τον *Γεν. Δ/ντή της ΟΑΚ*, έλα-

βαν μέρος στις εορτές του Ιωβηλαίου έτους 2000 στο Καστέλλι (Συνοδική θεία Λειτουργία, 20 Αυγούστου) και ευχήθηκαν στον Σεβασμ. Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίον* για την ονομαστική του εορτή. Επίσης επισκέφθηκαν προσκυνηματικώς τις Ιερές Μονές Γωνιάς και Χρυσοπηγής, ενώ στις 23. Αυγούστου υπέβαλαν τις ευχές τους στον εορτάζοντα Σεβασμ. Μητροπολίτη Κυδωνίας και Αποκορώνου *Ειρηναίον*.

Οι εργασίες της Επιτροπής ολοκληρώθηκαν με τη σύνταξη των πορισμάτων, που θα υποβληθούν αρμοδίως.

Ο αιδεσ. Δρ. *Alan Falconer*, Διευθυντής της Επιτροπής «Πίστις και Τάξις» του Π.Σ.Ε., σε επιστολή του προς τον Πρόεδρο της ΟΑΚ Σεβασμ. Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίον*, γράφει μεταξύ άλλων:

«Αισθανόμαστε προνομιούχοι που είχαμε την ευκαιρία να συνεδριάσουμε σ' αυτό τον τόπο. Η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης είναι ένα εξόχως σημαντικό και σεβαστό ίδρυμα που έχει κάνει και κάνει τόσα πολλά για την προαγωγή της αμοιβαίας κατανόησης και καταλλαγής. Γνωρίζουμε καλά τη στήριξη που παρέχετε στην Ακαδημία, η οποία συμβάλλει τόσο πολύ στην οικουμενική μας ζωή.»

Έργο της Υποεπιπροπής είναι να εξετάσει θεολογικά ζητήματα που έχουν αναφανεί μεταξύ των Ορθοδόξων και των λοιπών Εκκλησιών-μελών του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Μεταξύ άλλων συζητήσαμε θέματα όπως η φύση της προσευχής, η κοινή προσευχή, καθώς επίσης την εκκλησιολογική και τριαδολογική βάση του Π.Σ.Ε. Επιπλέον συζητήσαμε το θέμα της αισθητίας. Και είχαμε το προνόμιο να

Μέλη του συνεδρίου μαζί με ανθρώπους του τόπου, μετέχουν στη Συνοδική Λειτουργία.

δούμε ότι εσείς ασκείτε την εκκλησιαστική αυθεντία με το ενδιαφέρον σας για τους ανθρώπους της Μητροπόλεως σας και ότι οι άνθρωποι αισθάνονται μεγάλο σεβασμό και συμπάθεια για σας.

Είμαστε όλοι μαθητές του [Άγιου] Ειρηναίου. Η επιρροή του είναι αισθητή στη ζωή και τη διδασκαλία των Εκκλησιών

της Ανατολής και της Δύσης. Τα κείμενά του είναι ακόμη οδηγός μας, καθώς μας θυμίζουν ότι ο Ιησούς Χριστός είναι το κέντρο και μας προσκαλούν να ζούμε με την προοπτική της δόξας του Θεού.

«Ο Θεός έγινε άνθρωπος για να μπορέσει ο άνθρωπος να γίνει Θεός!»

Η δόξα του Θεού είναι η δόξα του ανθρώπου.

Εδώ προσπαθούμε να θέτουμε τις συζητήσεις μας στην προοπτική του ορίζοντα του Θεού και να ζούμε από κοινού στο φως της δόξας του Θεού...

Αυτή την ημέρα της ονομαστικής εορτής σας, σας παρακαλούμε να δεχθείτε ένα μικρό δείγμα της εκτίμησής μας - ένα τόμο για τη Χριστιανική Τέχνη, που εκφράζει τη δόξα Θεού -, και να είστε βέβαιος για τις προσευχές μας».

31. Ομάδα από την Επισκοπή Ρεθύμνου, με συνοδό τον εφημέριο Παύλο Λουκογεωργάκη. Συμφωνήθηκε να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα της ΟΑΚ «ΚΡΗΤΗ 2020».

31. Όμιλος από την Καλαμάτα.

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

1624 2.-3. ΚΡΗΤΗ 2020. Στοχασμοί μαθητών

Παρουσίαση βιβλίου με τα πρακτικά συνεδρίου από τους μαθητές του 90ου Δημοτικού Σχολείου Χανίων, που πραγματοποιήθηκε πριν τρία χρόνια (βλπ. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ 45, αριθμ. 1461), στα πλαίσια του προγράμματος της ΟΑΚ «ΚΡΗΤΗ 2020».

Οι τότε μαθητές (ήδη μαθητές Γυμνασίου) με την καθοδήγηση

της δασκάλας τους Ειρήνης Μαρκατάτου, Διευθύντριας του Σχολείου, ανέπτυξαν ενδιαφέρουσες εργασίες, ατομικά και ομαδικά. Κατέγραψαν στοχασμούς και οράματα για τη δική τους ζωή, μάλιστα δε για το παρόν και το μέλλον της Κρήτης, της Ελλάδας, του κόσμου.

Την εκδήλωση ευλόγησε ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος.

Την Κυριακή οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εκκλησιασθούν στην Ι. Μονή Γωνιάς.

Όσοι ενδιαφέρονται να αποκτήσουν το πρωτότυπο αυτό βι-

βλίο παρακαλούνται να εμβάσουν στην ΟΑΚ με ταχυδρομική επιταγή 1.500 δρχ. (ή και περισσότερες, εάν επιθυμούν!). Τα τυχόν έσοδα θα χρησιμοποιηθούν για τη συνέχιση του προγράμματος των μαθητών.

5. Ομάδα από την Ενορία Πανόρμου Ρεθύμνης.

6. Μέλη του Παναγροτικού Συνδέσμου Λάρνακας Κύπρου.

6. Ομάδα από το Λασίθι.

2. Φυσιολατρικός Όμιλος Αθηνών ο «ΦΟΙΒΟΣ».

2. Ομάδα από την Καλαμάτα.

1625 9.-14. «Κβαντική θεωρία πεδίων και χορδών»

Το Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης, σε συνεργασία με επιστήμονες από το Πανεπιστήμιο της Πάτρας, το EKEΦΕ Δημόκριτος, εξέχοντα ιδρύματα του εξωτερικού και την European Science Foundation, οργάνωσαν διεθνές επιστημονικό συνέδριο με το ως άνω θέμα (Quantum Fields and Strings).

Πρόσεδροι της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν οι Καθηγητές Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης *Ηλίας Κυρίτσης* και του Πανεπιστημίου Πατρών *Ιωάννης Μπάκας*.

Συμμετείχαν επιστήμονες από όλο τον κόσμο, που ερευνούν τις θεμελιώδεις αλληλεπιδράσεις των έσχατων συστατικών της ύλης. Στο επίκε-

ντρο του ενδιαφέροντος ήταν η θεωρία των Υπερχορδών, η οποία προσεγγίζει τα στοιχεία της ύλης όχι ως απλά σωματίδια, αλλά ως χορδές, που πάλλονται.

Διανύουμε μια περίοδο με έντονη δραστηριότητα γύρω από ερωτήματα που αφορούν στην υφή του χωροχρόνου, την κβαντική γεωμετρία, τη φυσική των μελανών οπών, την αντιστοιχία βαρύτητας/θεωρίας βαθμίδος κ.λπ. Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που συζητήθηκαν στο συνέδριο.

Αίσθηση προκάλεσαν δηλώσεις του διακεκριμένου Ολλανδού Καθηγητή Peter van Nieuwenhuizen, ο οποίος εξήρε το δυναμικό των Ελλή-

νων Φυσικών, ιδίως στον κλάδο της Θεωρητικής Φυσικής, και κάλεσε την ελληνική κυβέρνηση να παραμερίσει τα εμπόδια και να δημιουργήσει κίνητρα για την επάνοδο Ελλήνων επιστημόνων που διαπρέπουν στο εξωτερικό.

Για τα οργανωτικά ζητήματα του συνεδρίου η ΟΑΚ είχε τη στήριξη της European Science Foundation· τη χρηματοδότηση ανέλαβαν η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Euresco, το Υπουργείο Παιδείας, το Πανεπιστήμιο Κρήτης και ο ΟΤΕ.

13. Ομάδα από το Ηράκλειο.

1626 13.-14. Η εικόνα και το μήνυμά της στην Ορθοδοξή Παράδοση

Ομάδα ψυχοθεραπευτών από το St. Louke's Foundation της πόλης Karlstandt της Σουηδίας με υπεύθυνο τον Steffan Engström είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μαθήματα για την ιστορία, τη λατρεία και τη ζωή της Ορθοδοξίας με έμφαση στην εικόνα. Με την ευκαιρία της εορτής της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού εκκλησιάσθηκαν σε εορτάζοντα ιερό ναό στον Ταυρωνίτη.

Τα μαθήματα έκαμπαν ο Γρηγ. Λαρεντζάκης, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς, και η Εμμανουέλα Λαρεντζάκη, μέλος του επιστημονικού προσωπικού της ΟΑΚ.

1627 16. Η Ορθοδοξία σήμερα

Ημερίδα με ομάδα από την Ολλανδία.

19. Ομάδα 15 εκπαιδευόμενων στο ΚΕΚ της Ι. Μητροπόλεως Κυδωνίας και Αποκορώνου, με συνοδό τον Σταμάτη Αποστολάκη, γνωρίζουν το Ίδρυμα και παρακολουθούν ειδικό μάθημα από τον Γεν. Διευθυντή της ΟΑΚ για θέματα Φιλοσοφίας του Πολιτισμού, με ειδικότερη αναφορά στην πολιτιστική αληρονομία της Κρήτης.

21. Ομάδα από την Αθήνα.

23. Ομάδα ΚΑΠΗ από το Δήμο Κορίνθου.

1628 23. Η Ορθοδοξία σήμερα

Ημερίδα με ομάδα από την Ολλανδία.

ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΤΗΤΑΣ (ΕΚΝ)

Από τις εκδηλώσεις στο Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας (ΕΚΝ), Παράρτημα της ΟΑΚ στα Νωπήγεια Κισάμου, αναφέρουμε τις ακόλουθες:

• Από 6. Ιουλίου μέχρι 6. Αυγούστου φιλοξενήθηκαν κατασκηνώσεις της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου (βλπ. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ 57), με υπεύθυνο τον Πρωτοσύγκελλο Αρχιμ. Αμφιλόχιο Ανδρονικάκη, βοηθούμενο από ιερείς της περιοχής, το προσωπικό του ΕΚΝ και εθελοντές, μεταξύ των οποίων ήταν και η δασκάλα Βιογνία Μανουσογιανάκη-Κατάκη, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του ΕΚΝ.

• 7. Ιουλίου: Μουσικοχορευτική βραδιά στο πέτρινο θέατρο από τον Ελληνο-Ισπανικό Σύλλογο με μουσική ρούμπα από το 7μελές Ισπανικό Συγκρότημα FLAMENCO NORTE.

• 12. Ιουλίου: Μουσική εκδήλωση από το Θεατρικό Εργαστήρι του Φιλολογικού Συλλόγου Κισάμου.

• 22. Ιουλίου: Εκδήλωση λαογραφικού περιεχομένου στο ίδιο θέατρο με το μουσικοχορευτικό συγκρότημα «ΜΠΑΓΚΡΑΤΙ» από το Κουτάϊσι της Γεωργίας, το χορευτικό συγκρότημα «ΜΠΑΣΑΚΗ» και το κρητικό μουσικό συγκρότημα «ΦΑΝΤΑΚΗ». Οι Γεωργιανοί που ζουν στα Χανιά εξέφρασαν θερμές ευχαριστίες προς την ΟΑΚ και τον Αντιδήμαρχο Κολυμπαρίου Πολυχρ. Σημαντηράκη για την οργάνωση και τη φιλοξενία.

• 9. Αυγούστου: Συναυλία έντεχνου ελληνικού τραγουδιού, που διοργάνωσε ο Σύλλογος Προβολής Κισάμου.

• 18. Αυγούστου: Βραδιά τραγουδιού, που διοργάνωσε ο Σύλλογος Προβολής Κισάμου «Η ΓΡΑΜΠΟΥΣΑ» στα πλαίσια των εκδηλώσεων «ΓΡΑΜΠΟΥΣΙΑ 2000».

• 31. Αυγούστου: Θεατρική παράσταση από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Λουσακιών, στα πλαίσια των εκδηλώσεων «ΛΟΥΣΑΚΙΕΣ 2000».

Εορτή της Μεταμορφώσεως του Χριστού.

Όπως κάθε χρόνο, εορτάσθηκε και φέτος η Μεταμόρφωση του Χριστού στο εκκλησάκι του Ευρωμεσογειακού Κέντρου με τη συμμετοχή πλήθους προσκυνητών. Πριν από τον Εσπερινό ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος, Πρόεδρος της ΟΑΚ, έδωσε πατρικές παρανέσεις στα παιδιά της Κατασκήνωσης και σε όσα είχαν προσέλθει για την εορτή και τους χάρισε βιβλίο του.

Ακολούθησε ο Εσπερινός, τον οποίον ετέλεσαν ο Πρωτοσύγκελος της Ι. Μητροπόλεως μας Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης π. Αμφιλόχιος (ο οποίος εκήρυξε και τον θείο λόγο), ο π. Ιωάννης Ψαράκης και ο π. Αλέξ. Φαντάκης. Ακολούθησε απλή φιλοξενία των προσκυνητών και εκδήλωση στο θέατρο, την οποίαν οργάνωσαν οι υπεύθυνοι και τα παιδιά των Κατασκηνώσεων.

Το EKN στο πρόγραμμα INTERREG III.;

Η Ορθόδοξη Ακαδημία Κορήτης (ΟΑΚ) έχει ζητήσει από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων και την Περιφέρεια Κορήτης να συμπεριλάβουν στις προτάσεις για ένταξη έργων στο ΙΤΕΡΡΕΓ ΙΙΙ και το Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας (ΕΚΝ). Ζητείται να ικανοποιηθεί επιτέλους το από ετών χρονίζον αυτό αίτημα, καθώς μάλιστα φαίνεται πως είναι ελάχιστα τα εκκλησιαστικά προγράμματα που υποβάλλονται για χορηματοδότηση.

Η μέχρι σήμερα εργασία στο ΕΚΝ, η σύμπραξη εκαποντάδων νέων από την Ελλάδα και από 41 χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου σε δραστηριότητες του Κέντρου, η λειτουργία σ' αυτό παιδικών Κατασκηνώσεων με πρωτοβουλία της Ι. Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, η αθρόα συμμετοχή δασκάλων και μαθητών στο Πρόγραμμα παραδοσιακής σποράς, θερισμού και αλωνίσματος, η λειτουργία του υπαίθριου θεάτρου, που εξυπηρετεί πολιτιστικές ανάγκες της ευρύτερης περιοχής και πολλά άλλα, μάλιστα δε η ανάγκη σοβαρών προγραμμάτων φιλοξενίας ελληνοπαίδων της διασποράς, επιβεβαιώνουν την ορθότητα της ιδέας και δικαιολογούν πλήρως το υποβληθέν αίτημα. Τυχόν εκ νέου απόρριψη του δεν θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως ενέργεια φιλική προς την Εκκλησία και το έργο της!

Από την κίνηση του προσωπικού:

Ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ έλαβε μέρος, μεταξύ άλλων, στις ακόλουθες εκδηλώσεις:

8. Ιουλίου: Παγκορήτια σύναξη νέων από τις Μητροπόλεις της Κορήτης στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Κορήτης (Ρέθυμνο). Συμμετείχαν και τα παιδιά της Μητροπόλεως μας Κισάμου και Σελίνου, που βρίσκονταν την περίοδο εκείνη στην Κατασκήνωση στο Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας.

16.-20. Ιουλίου: Σε διορθόδοξη σύσκεψη, ως μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Συμβούλιον Ευρωπαϊκών Εκκλησιών (ΚΕΚ), στον Άγιο Νικόλαο Λασιθίου, σκοπός της οποίας ήταν η από ορθοδόξου σκοπιάς θεώρηση του κειμένου της υπό προετοιμασία Οικουμενικής Χάρτας - Charta Oecumenica (βλπ. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ 57). Η συνάντηση έγινε με πρωτοβουλία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οργανωτική μέριμνα του Επισκόπου Ρηγίου Εμμανουήλ και υπό την προεδρία του Σεβασμ. Μητροπολίτου Γαλλίας Ιερεμία, Προέδρου του ΚΕΚ. Σημαντική υπήρξε η συμπαράσταση του Σεβασμ. Μητροπολίτου Πέτρας Νεκταρίου και ιερέων της περιοχής, που, μαζί με το ξενοδοχείο Ελούντα Πόρτο του Σπύρου Κοκοτούν, πρόσφεραν μια φιλόξενη απόδοση στην Εορτή της Κορήτης.

27. Ιουλίου: Τελετή ορκωμοσίας των αποφοίτων της Ιατρικής Σχολής, ύστερα από ευγενή πρόσκλησή της (Ηράκλειο).

30. Ιουλίου: Εγκαίνια του θεάτρου «Αλέξης Μινωτής» στον Άγιο Αντώνιο Κισάμου, 100 χρόνια από τη γέννηση του Καλλιτέχνη. Ο Αλέξ. Παπαδερός, ως πρώτος Πρόεδρος της Εταιρείας Θεάτρου Κορήτης (Ε.ΘΕ.Κ.), μιλήσε για τη σχέση του Μινωτή με την Εταιρεία.

8. Αυγούστου:

- Σύσκεψη στο Δήμο Κολυμπαρίου με θέμα το υπό κατασκευή Λιμάνι της περιοχής.

- Ομιλία του γλύπτη-κεραμίστα Χριστόφορου Σκλαβενίτη με θέμα την Κεραμική της Κορήτης. Ο καλλιτέχνης έχει συμμετάσχει με ένα ωραίο έργο του στο πρόγραμμα της ΟΑΚ «Πρόσωπο προς Πρόσωπο».

10. Αυγούστου:

- Σύσκεψη, στην ΟΑΚ με τον Δήμαρχο Κολυμπαρίου, μέλη του Δημοτ. Συμβουλίου και φορείς της περιοχής για το θέμα του Λιμανιού. Από πλευράς της ΟΑΚ συμμετείχε και ο Ενάγγ. Καστρινάκης.

- Συνάντηση με εκπροσώπους της Περιφέρειας Κορήτης για το θέμα του ΕΚΝ.

17. Αυγούστου: Σύσκεψη στη Νομαρχία Χανίων για την τελική κατάρτιση των έργων, που θα προταθούν στην Περιφέρεια Κορήτης, στα πλαίσια του Κοινοτικού Προγράμματος ΙΤΕΡΡΕΓ ΙΙΙ.

17. Σεπτεμβρίου: Επιμνημόσυνη δέηση στην Παλαιόχωρα, κατά την οποία κατέθεσε στεφάνι εκ μέρους της ΟΑΚ για τους 32 εκτελεσθέντες στη διάρκεια της γεομανικής κατοχής.

19.-20. Αυγούστου: Στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων του Ιωβηλαίου έτους 2000 που έχει καταρτήσει η Ι. Επαρχιακή Σύνοδος της Εκκλησίας Κορήτης και σε συνδυασμό με την εορτή του Αγ. Ειρηναίου και την ονομαστική εορτή του Σεβασμ. Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίου (23.8), μεταφέρθηκε (το Σάββατο) στο Καστέλλι η Τιμία Κάρα του Αγίου Τίτου, πρώτου Επισκόπου Κορήτης.

Την Κυριακή ο Σεβασμ. Αρχιεπίσκοπος και όλοι οι Αρχιερείς της Κορήτης ετέλεσαν Συνοδική θεία Λειτουργία και μαζί με πλήθος λαού ευχήθηκαν στον εορτάζοντα επίσκοπο.

Στις εκκλησιαστικές τελετές και στο γεύμα που ακολούθησε έλαβαν μέρος ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ και μέλη της Επιτροπής του Π.Σ.Ε. (αριθμ. 1623).

27. Αυγούστου: Συνάντηση αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής στο Σπήλι, όπου συζητήθηκαν θεολογικά και οργανωτικά ζητήματα. Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Λάμπτης και Σφακίων Ειρηναίος παρέσχε, όπως πάντοτε, πλούσια πατρική φιλοξενία.

31. Αυγούστου: Τελική Φάση Πανελλήνιου Πρωταθλήματος Υδατοσφαίρισης Νέων, που πραγματοποιήθηκε στο Κολυμβητήριο Χανίων από την Κολυμβητική Ομοσπονδία Ελλάδος (Κ.Ο.Ε.), σε συνεργασία με τον Ναυτικό Όμιλο Χανίων.

Ο Α. Παπαδερός απένειμε τα διπλώμα-

τα και τα μετάλλια στα μέλη της ομάδας του Εθνικού, που κατέλαβαν τη δεύτερη θέση (επρώτευσε η Ομάδα των Χανίων).

2. Σεπτεμβρίου: Πολιτιστική εκδήλωση στο χωριό Ρογδιά από τον Πολιτιστικό Σύλλογο, αφιερωμένη στον Παρθένιο Περίδη, αδελφό της Μονής Γωνιάς, μεγάλο διδάσκαλο και αγωνιστή στα χρόνια της σκλαβιάς.

3. Σεπτεμβρίου: Ονομαστήρια του Σε-

βασιμ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου Ανθήμου.

8-13. Σεπτεμβρίου: Επήσια Γενική Συνέλευση των Χριστιανικών Ακαδημιών στο Loccum της Γερμανίας. Κατά τη διάρκεια επίσκεψης στην EXPO 2000, στο Αννόβερο, ο Αλέξ. Παπαδερός είχε την ευκαιρία να επικοινωνήσει με τον Σεβασμ. Μητροπολίτη Γερμανίας Ανγονστίνο, καθώς και με τον Τ. Πρόεδρο της Γερμανίας Richard von

Weizsäcker, (ο οποίος είχε επισκεφθεί με τη σύζυγό του την ΟΑΚ το Νοέμβριο του 1985).

19. Σεπτεμβρίου: Εκδήλωση του Συνδέσμου Εφημερίων της Ι. Μητρόπολης Κιαύμου και Σελίνου με την ευκαιρία της εορτής του Αγίου Ιωάννου του Ξένου στα Φαλάσαρνα.

25. Εγκαίνια έκθεσης ζωγραφικής της Ζωγράφου Μαρίας Ορφανούδακη.

«Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετά πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω» (Τίτ. 2, 15)

Ο στίχος 15 κλείνει τό δεύτερο μέρος της Ἐπιστολῆς καί είσαγει στό τρίτο. Συνοψίζω μέ δύο λόγια:

Τό ρήμα λάλει παραπέμπει στόν πρώτο στίχο τού δευτέρου κεφαλαίου, όπου δίδεται ή προτροπή: «Σύ δε λάλει ἄ πρέπει τῇ ύγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ» (2, 1). Ἐπομένως τό ταῦτα ἀναφέρεται στό σύνολο τοῦ κεφαλαίου. Δηλαδή στίς ὁδηγίες γιά τήν κάθε τάξη τῶν πιστῶν (ἡλικιωμένους, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέες καὶ νέους, δούλους).

Ολοι καλοῦνται νά περιπατήσουν «ἐν καινότητι ζωῆς» (Ρωμ. 6, 4), ώς μέλη τῆς νέας ἐν Χριστῷ κοινωνίας. Καὶ νά παραμένουν σέ νηφαλιότητα καὶ ἐγρήγορση, γνωρίζοντας,

- ὅτι ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ (αὐτός εἶναι ὁ λόγος καὶ τῆς σύναξης μας σήμερα, στήν πάντοτε πατρική καὶ φιλόξενη αὐτή στέγη),

- ὅτι αὐτή ἡ χάρις ἐπαίδευσε τό λαό τοῦ Θεοῦ, τόν νέον Ἰσραὴλ, τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τό καθοδήγησε στή σωστή σχέση πρός τόν ἑαυτό του (σωφροσύνη), πρός τόν πλησίον (δικαιοσύνη) καὶ πρός τόν Θεόν (εύσέβεια του στίχου 12), καὶ

- ὅτι προσδοκοῦμε τή δεύτερη ἐπιφάνεια τοῦ Κυρίου, «ὅς ἔδωκεν ἐαυτόν ὑπέρ ήμῶν».

Με ἄλλα λόγια:

Οτι ζοῦμε στό μυστήριο τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, στήν οἰκονομία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, πού τελεσιουργεῖ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀενάως. Μέσα στό μυστήριο αὐτό βιώνεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καλλιεργεῖται ἐκεῖνο τό ήθος πού διακρίνει τόν περιούσιο λαό του ὡς ζηλωτήν καλῶν ἔργων καὶ τά πάντα νοοῦνται καὶ ὑπάρχουν ὑπό τήν ἐσχατολογική προοπτική τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ.

Ο στίχος 15 ἀρχίζει μέ τά τρία ρήματα λάλει, παρακάλει, ἔλεγχε. Χρησιμοποιοῦνται σέ χρόνο ἐνεστώτα, πού σημαίνει διάρκεια, συνεχή δράση, σέ προστακτικό τύπο καὶ σέ κλιμάκωση ὡς πρός τήν ἔνταση.

Τό λαλεῖν, ἡ διδαχή, εἶναι συστατικό στοιχεῖο τῆς ἰδιότητας τοῦ Ἀποστόλου καὶ τῆς ἀποστολῆς ὥσων ἔχουν κληθεῖ ἀπό τόν Κύριο σ' αὐτό τό ἔργο. Οὔτε σιωπή συγχωρεῖται, οὔτε φίμωση μπορεῖ νά γίνει ἀνεκτή. Γιά τούς λειτουργούς τῆς διδαχῆς ισχύουν πάντοτε δυό ἀπαράβατες ἀρχές:

- «ούαί ... έάν μή εύαγγελίσωμαι» (Α, Κορ. 9, 16) καὶ
- «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ού δέδεται».

Ούαί ἐμοί, έάν ἀποδεχθῶ ἔνοχη σιωπή, ἀνεχόμε-

νος νά μοῦ κλείσει τό στόμα ἡ ὅποια ἔξουσία. Ούαι ἐμοί, ὅμως, ἐπίσης, ἐάν θεωρῶ, ὅτι τό λαλεῖν παρέχει σέ μένα τό δικαίωμα, νά λέγω, εύκαίρως -ἀκαίρως- «ὅ, τι μοῦ κατέβει»-κατά τή λαϊκή ρήση, κάνοντας κατάχρηση τής διδακτικῆς ἐντολῆς.

Ἀκολουθεῖ τό ρήμα παρακάλει. Ή πρώτη χριστιανική κοινότητα τῆς Κρήτης είχε ἀνάγκη μεγάλης παρακλήσεως. Καὶ ἡ δεύτερη καὶ πολλές ἀκόμη ἀτυχῶς στή διαδρομή τῆς Ἰστορίας. Ἐχει καὶ σήμερα καὶ θά ἔχει καὶ αὔριο τήν ἀνάγκη τῆς παρακλήσεως ὁ λαός μας.

Ἐλεγχε! -τό τρίτο ρήμα.

Πῶς ὅμως;

«Μετά πάσης ἐπιταγῆς» - ἀποτόμως, ἀν χρειασθεῖ. Καὶ πάντως, μέ ὅλο σου τό κύρος - βασική προϋπόθεση γιά τή μή περιφρόνηση.

Πότε αποδυναμώνεται τό κύρος;

. Όταν είτε ἀπό ἀμάθεια ἡ ἡμιμάθεια ἡ πλάνη, ἡ δειλία, είτε ὑπό τήν ἐπήρεια τῆς κοσμικῆς ἐπιθυμίας καὶ τοῦ φρονήματος τῆς σαρκός δέν εἶναι αὐθεντικό τό κήρυγμα τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς σωτηρίας καὶ ἀκόμη ὅταν ὁ τρόπος τοῦ βίου ἀναιρεῖ τά κηρυττόμενα.

Πότε ὁ ἔλεγχος δέν ύπηρετεί τό μυστήριον τό μέγα:

- Όταν ἔχει χαθεῖ ἡ αύθεντικότητα, ἡ διάκριση, ἡ σεμνότητα καὶ μάλιστα ἡ παράκληση - αύτό τό χάρισμα τό πιό φιλάνθρωπο τοῦ Παρακλήτου.

- Όταν ὁ ἔλεγχος ἀσκεῖται ἀκαίρως, μέ περισσό θάρσος καὶ ἀναίδεια, χωρίς εύσέβεια, χωρίς σώφρονα παρρησία, χωρίς δικαιοσύνη καὶ ταπείνωση, χωρίς σπλάχνα οἰκτιρμῶν. Καὶ προπαντός χωρίς σταθερό προσανατολισμό πρός τή διακονία τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας.

Πρόσεχε, λοιπόν, τόν ἐαυτό σου, τέκνον Τίτε! Πρόσεχε ὅλα τά παραπάνω. Είσαι νέος. Μήν ἀφήσεις ὅμως νά σέ περιφρονεῖ κανείς. Μήν προκαλέσεις μέ τή διαγωγή σου τήν καταφρόνια.

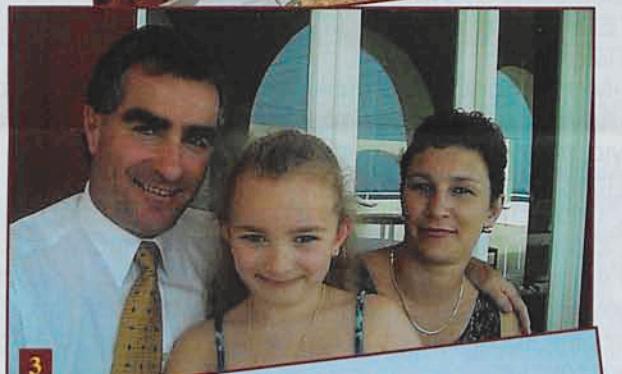
Δυό χιλιάδες χρόνια μετά:

- *ποιός λαλεῖ καὶ τί λέγει,

- *ποιός παρακαλεῖ καὶ πῶς,

- *ποιός ἔλεγχει, πρός τί;

(Εισήγηση του Αλέξ. Παπαδερού, από τη συνάντηση των αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής στο Σπήλι, όπου ο Γεν. Δ/ντής της ΟΑΚ και 4 ἀλλοι θεολόγοι ερμήνευσαν την περιοπή Τίτ. 2,11-15).

1. Κίσαμα
μίας Κά2. ΟΑΚ,
ναίου). Ο
σημ. Κιόσ
στοιχούμ
κόβει τη
σωπικό,
ΔΕΕΠΟ3. Στις 2
γκτον της
τη σύζυγ
Διευθυν
στεί και
και ενημ4. Η ΟΑ
θαν σε Α
Θεός τη5. Στο Πο
νος, που6. Ο Θε
οιος, ο Τ
Γεν. Διευ
γέμα με7. ΟΑΚ,
στρίας Μ
ού Ιωάνν
(Λαρεντί8.-9. Καβ
σκοπος ή
στά στον
ασπάζον10. Locca
ευθυντές
δημών α
πο ομολο
- Καναδό
Μ. Ανατο
και εξετά
μαρτυρία
συνθήκε11. Προσ
γδιά Κύρ12. Στην
Ξίας στη13. 5-8-20
καρπών σ
Αμφιλόχε14. Όταν
υπάρχει ε15. EXPO
Περιπέτε
ει πολλά
της και τ
νη ομοιώ
ζωής που
τε ένα σημ16. EXPO
χρατία τη
ζει να ανο
τοια κενά
ο εμφανί
Μακεδον
άλλο μέρο
δα, όπου τ
τόνων μα
που βανε
εμείς γι α

αμος, 19. 8. 2000: Λιτάνευση της Τιάρας του Αγίου Τίτου.

Κ. 23. 8. 2000 (εορτή του Αγ. Ειρηνή). Ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Σεβαστίου και Σελίνου Ειρηναίος, περιήγησε από μέλη του συνεδρίου 1623, την τούρτα που έχει ετοιμάσει το πρόσωπο, με την ευχή: ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΕΤΗ, ΟΤΑ!

2. 10. 2000 ο Δήμαρχος του Ουέλινγκτον Νέας Ζηλανδίας *Mark Blumsky* με υγρό του και τη κόρη τους (που ο Γεννητής της ΟΑΚ πρότεινε να ονομαστεί Σοφία) επισκέψθηκε για το έργο του.

ΟΑΚ υποδέχτηκε μαθητές που εισήλθαν Α.Ε.Ι. και ευχήθηκε να ευλογεί ο θεός ζωή και τις σπουδές τους.

Πατητήρι της ΟΑΚ ετοιμάζεται ο οίκος του θα ευφράνει καρδιάς ανθρώπων... θεοφιλ. Επίσκοπος Κυριακού *Μακάριος* γονείς και η γιαγιά του. Δεξιά ο ευθυντής της ΟΑΚ κατά το επίσημο μετά τη χειροτονία του.

Κ. 26. 8. 2000: Ο Μητροπολίτης Αυγούστου *Μιχαήλ* στέφει τους δούλους του Θεοντηνή (Σειραδάκην) και Εμμανουέλα Καζάκη.

αβούσι Κισάμου, 19. 9. 2000: Ο επίσκοπος και οι πιστοί προσεύχονται μπροστά στάφο του Άγιο Κυρίου Γιάννη και φέρνουν την Τίμια Κάρα του.

ευτυχισμάτων Γερμανίας, 8. - 13. 9. 2000: Διήμερη και στελέχη Χριστιανικών Ακαδημιών από την Ευρώπη και αντιπρόσωποι πλούσιων Ιδρυμάτων από την Αμερική, Βρετανία, Καραϊβική, Αφρική, Ασία και στολή συγκροτούντων το ΟΙΚΟΣ-NET τάξουν τρόπους αποτελεσματικής ζωής του Ευαγγελίου υπό τις νέες εποχές της παγκοσμιοποίησης.

κομή του Παρθενείου Περίδη στη Ρόδη.

ν. Ελούντα: Μαρτυρία της Ορθοδοξίας καρδιά του τουρισμού!

2000: Εσπερινός και ευλογία των ιερών στο EKN (π. Α. Φαντάκης, Αρχιμανδρίτης, π. Ι. Ψαράκης).

αν τα παιδιά φωτίζουν σκοτάδια, ή ελπίδα!

Ο2000 στο Αννόβερο: Το ελληνικό έργο. Ο επισκέπτης βλέπει και ακούει για την αρχαία Ελλάδα, τη σοφία τους θεούς της. Και για τη σύγχρονης. Για τα 2000 χρονία χριστιανικής μεσολάβησαν, ούτε μία λέξη, ουσιημάδι... Απόλυτο κενό!

Ο2000 στο Αννόβερο: Η «Δημοτική Μακεδονίας» δείχνει ότι γνωρίζει πολλούς (και να αξιοποιεί...) τέλεια. Και ένα ερώτημα: Στο Αννόβερο θα επίσημα ως Δημοκρατία της Μακεδονίας - χωρίς εισαγωγικά! Υπάρχει όρους του κόσμουν, έξω από την Ελλάδα, το νεότερυτο αυτό Κράτος των γειτονιών είναι γνωστό με την ονομασία ψαλιδίζομαστε να χρησιμοποιούμε αυτό;

Επισκέψεις / Φιλοξενίες:

Μεταξύ των πολλών ανθρώπων, που επισκέφθηκαν το Ίδρυμα και φιλοξενήθηκαν κοντά μας, σημειώνουμε τους παρακάτω:

20.-21. Ιουλίου: Ο Stefan Sak, Επίκ. Καθηγητής στην Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή Presovska της Σλοβακίας.

20./7-13./8: Ο Ανδρέας Kuzma, θεολόγος από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Πολωνίας.

21.-30. Ιουλίου: Ο Δικηγόρος Δημήτρης Τσιαπράζης (με την οικογένειά του), που χειρίζεται νομικές υπόθεσις της ΟΑΚ.

22. Ιουλίου: Ο Dr. Wolfgang Germ, (πρώην Διευθυντής στην Gosner Mission και σήμερα Διευθυντής του

Διακονικού Έργου της Ευαγγελικής Εκκλησίας Έσσης-Νασσάου) με τη σύνυγό του.

25.-31./7: H Viola Raheb από τη Βηθλεέμ.

2. Αυγούστου: Η ηθοποιός Τόνια Μάνεση με την οικογένειά της (είχε συνεργασθεί παλαιότερα στην Εταιρεία Θεάτρου Κορήτης-ΕΘΕΚ).

3./8: Ο Χρήστος Λεοντής με τη σύνυγό του και το ζεύγος Μιχ. Φουράκη.

7. Αυγούστου: Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Βοστώνης Μεθόδιος, συνοδευόμενος από τον π. Μακάριο Γρινιεζάκη και τον Γ. Χρύση, τ. Πρόεδρο της Παγκρητικής Αμερικής.

12./8: Ο Θεοφ. Επίσκοπος Γκάνας Παντελεήμων.

12. Αυγούστου: Ο Ευρωβουλευτής Κων/νος Αλυσανδράκης με τη σύνυγό του.

19.-20. Αυγούστου: Οι Σεβασμ. Μητροπολίτες Πέτρας Νεκτάριος και Ιεραπότνης και Σητείας Ευγένιος με τη συνοδεία τους, καθώς και ο Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης Ανδρέας Νανάκης, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης (με την ευκαιρία των τελετών στο Καστέλλι).

25.-28. Αυγούστου: Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Αναστρίας Μιχαήλ.

26. Αυγούστου: Ο γνωστός μουσικός (σολίστ βιολιού) Λεωνίδας Καβάκος και η σύζυγός του Μάγδα (σολίστ πιάνου).

Γάμος

Το Σάββατο, 26. Αυγούστου, στον αύλειο χώρο της ΟΑΚ (Παρεκκλήσι των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου) τελέσθηκε ο γάμος της Εμμανουέλας Γοηγ. Λαρεντζάκη, επιστημονικής συνεργάτιδος της ΟΑΚ, και του Ιωάννη Εμμ. Σειραδάκη, τραπεζικού υπαλλήλου. Στην ακολουθία του Αρραβώνος προέστη ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος, στη δε Ακολουθία του Γάμου ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Αναστρίας Μιχαήλ, συμπαραστατούμενοι από ιερείς της περιοχής. Οι καλύτερες ευχές μας συνοδεύουν το νέο ζεύγος στην καινούρια φάση της ζωής τους.

Υπεύθυνος του Ινστιτούτου Θεολογίας και Οικολογίας (ΙΘΟ)

Στον επιστημονικό συνεργάτη μας Αντώνιο Γυπάκη, που από 1. 9. 2000 διάλεξε άλλη απασχόληση, ευχόμεθα καλή σταδιοδοσία. Η θέση αυτή είναι προς πλήρωση.

Στον Αρχιμανδρίτη Κύριλλο Κογεράκη, που ανέλαβε καθήκοντα Πρωτοσυγκέλλου, της Ι. Αρχιεπισκοπής Κορήτης, ευχόμεθα ευδόκιμη κατά Θεόν διακονία.

Εκλογή Βοηθού Επισκόπου

Με ομόφωνη απόφασή της η Ι. Επαρχιακή Σύνοδος της Εκκλησίας Κορήτης ανέδειξε τον Πρωτοσύγκελλο της Ι. Αρχιεπισκοπής Κορήτης Μακάριο Δουλοφάκη σε Βοηθό Επίσκοπο Κνωσού, στη θέση του Βοηθού του Σεβασμ. Αρχιεπισκόπου Κορήτης Τιμοθέου. Η χειροτονία του έγινε στον Ι. Ναό του Αγ. Μηνά (8. Οκτωβρίου).

Η Ορθόδοξη Ακαδημία Κορήτης εκφράζει και από τη θέση αυτή τα σεβάσματα και τις καλύτερες ευχές της στο νέο Ιεράρχη της Εκκλησίας μας.

Εθελοντική προσφορά

Από 8./8 μέχρι 24./9 φιλοξενήθηκε στην ΟΑΚ η Ειρήνη Παπαχατζή, θυγατέρα του π. Δημη. Παπαχατζή, πρώην συνεργάτη της ΟΑΚ. Η εθελοντική προσφορά της στο έργο του Ιδρύματος εκπιμήθηκε ιδιαίτερως.

Η εθελόντρια Hanna-Catharina Wittkau (24. 9. 1999 - 19. 7. 2000) επέστρεψε στην πατρίδα της για να αρχίσει πανεπιστημιακές σπουδές. Ευχαριστούμε και τις δύο θερμά.

Ματαίωση Διάσκεψης Υπουργών

Αιφνίδια υπαναχώρηση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδος προκάλεσε την αναβολή, ίσως και τη ματαίωση της Διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας των 21 χωρών-μελών της Διεθνούς Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας, η οποία είχε συμφωνηθεί να πραγματοποιηθεί από 22.-25. Σεπτεμβρίου στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κορήτης. Τη σύγκληση της Διάσκεψης είχε προτείνει ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ και είχε γίνει με επιμέλεια η αναγκαία προπαρασκευή (βλπ. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ 55/1999, αριθμ. συνεδρίου 1587). Το Ίδρυμα λυπείται μεγάλως, γιατί φαίνεται ότι χάνεται μια σπουδαία ευκαιρία για το σύνολο των Χωρών-μελών της Συνέλευσης.

Πένθη και ευχές

● Στις 30. Μαΐου εξεδήμησε προς Κύριον η Ηγουμένη της Ι. Μονής Χρυσοπηγής αδελφή Θεοσέμηνη, ύστερα από μακρά δοκιμασία, την οποίαν υπέμεινε με θαυμαστή παρτερεία. Η ΟΑΚ παρακαλεί το Θεό να προσλάβει στο έλεος Του την αφοσιωμένη δούλη Του και να στηρίζει την άξια διάδοχό της Οσιολογιωτάτη Ηγουμένη Θεοσέμηνη. Η Ι. Μονή Χρυσοπηγής έχει προσφέρει μέχρι σήμερα σημαντική πνευματική διακονία στο έργο της ΟΑΚ, η οποία προσβλέπει σε απρόσκοπτη συνεργασία και στο μέλλον.

● Η ΟΑΚ πληροφορήθηκε με συγκίνηση το θάνατο του *Nikoláou I. Michelioudákη*, ο οποίος υπήρξε πολυσέβαστος Επιθεωρητής Γεωργίας Κρήτης και στη συνέχεια πολύτιμος συνεργάτης σύμβουλος της ΟΑΚ. Ευχόμεθα να τον αναπαύσει ο Θεός μετά των εκλεκτών Αυτού.

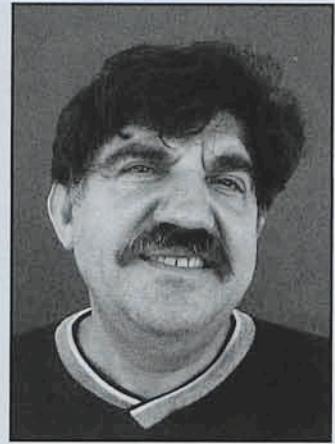
● Η ΟΑΚ εκφράζει και από τη θέση αυτή τα συλλυπητήριά της προς τους οικείους του μακαριστού εφημερίου Δραπανιά Πρωτοπρεσβυτέρου *Στυλιανού Βενεράκη* (+ 25. Αυγούστου), σεβάσμιου κληρικού και γενναίου αγωνιστή της ελευθερίας κατά τη γερμανική κατοχή.

Εκπροσώπηση της ΟΑΚ σε συνέδριο

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο, στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων του Ιωβηλαίου έτους 2000, οργάνωσε στην Πόλη Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Η δημιουργία του κόσμου και η δημιουργία του ανθρώπου - Προκλήσεις και προβληματισμοί του 2000» από 28 Αυγούστου μέχρι 2 Σε-

πτεμβρίου. Ύστερα από παράλησή μας, την ΟΑΚ εκπροσώπησε ο Καθηγητής του Πολυτεχνείου Κορήτης *Βασίλειος Γκέκας*, τον οποίον ευχαριστούμε και από τη θέση αυτή.

Στη φωτο ο Καθηγ.
Βασίλειος Γκέκας.

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Συνέδρια που οργανώθηκαν σε συνεργασία με τα διάφορα Τμήματα του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.)

1. 13-26/8/1968: ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Πρώτο συνέδριο της Ορθοδόξου Ακαδημίας ήδη πριν από τα εγκαίνια της (13. 10.1968). Συμμετοχή θεολόγων και άλλων νέων επιστημόνων από την Αμερική, την Αφρική και την Ευρώπη.

2. 21-25/11/1968: ΣΥ ΚΑΙ Ο ΠΛΗΣΙΟΝ ΣΟΥ. Διάσκεψη στελεχών των Υπηρεσιών Διεκκλησιαστικής Βοήθειας, που εργάζονται στην Ελλάδα.

3. 5-15/7/1971: Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΠΙΝΘΗΡ ΖΩΗΣ. Διεθνές θεολογικό συνέδριο.

4. 6-17/4/1972: Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ. Πρώτη Διάσκεψη των Χριστιανικών Ακαδημιών όλου του κόσμου σε συνεργασία με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Κύριο θέμα της Διάσκεψης ήταν η ευθύνη των Χριστιανών για την απελευθέρωση (Liberation) των λαών από τις ποικιλες δυνάμεις και δομές καταπίεσης και βίας. Κατά τη διάσκεψη εκείνη συγκροτήθηκε η World Collaboration Committee, ένα δίκτυο συνεργασίας των Χριστιανικών Ακαδημιών όλου του κόσμου. Κατά την επήσια Συνέλευση των Ακαδημιών στο Loccum της Γερμανίας η Επιτροπή αυτή μετονομάσθηκε σε OIKOS-Net.

5. 7-12/3/1975: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ. Πανορθόδοξη προπαρασκευαστική διάσκεψη εν όψει της Ε' Γεν. Συνέλευσης του Παγκοσμίου Πατριαρχείου

Συμβουλίου Εκκλησιών.

6. 7-15/4/1978: Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ. Διεθνές Διεκκλησιαστικό συνέδριο.

7. 20-25/11/1978: ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑ: ΜΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ. Πανορθόδοξη Διάσκεψη.

8. 24-30/3/1980: ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ. Διεθνές συνέδριο σε συνεργασία με την Επιτροπή CCPD (Commission on the Churches Participation in Development) του Π.Σ.Ε.

9. 17-25/2/1984: ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. Διεθνές συνέδριο σε συνεργασία με τη διεκκλησιαστική Επιτροπή «ARENA» του Π.Σ.Ε.

10. 6-14/4/1984: FAITH AND ORDER STANDING COMMISSION. Διεκκλησιαστική διάσκεψη της Μόνιμης Επιτροπής «Πίστις και Τάξις» του Π.Σ.Ε.

11. 26/9-2/10/1987: ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ - ΙΣLAMISMOY.

12. 25/11-4/12/1989: ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΟΙ ΠΡΟΣ ΚΑΜΠΕΡΑΝ. Προπαρασκευαστικό συνέδριο των Ορθοδόξων και Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών εν όψει της Ζ' Γενικής Συνέλευσης του Π.Σ.Ε. στην Καμπέρα της Αυστραλίας.

13. 16-24/1/1990: Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ KOINΩΝΙΑ. Με πρωτοβουλία του Π.Σ.Ε. και σε συνεργασία με την ΟΑΚ, 32 γυναίκες-ηγετικά στελέχη Ορθοδόξων και Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών από χώρες της Μ. Ανα-

τολής, Αμερικής, Αφρικής και Ευρώπης, καθώς και από την Ινδία, συζήτησαν το θέμα του συνεδρίου και εγνώρισαν την ΟΑΚ και την Εκκλησία της Κορήτης.

14. 12-16/2/1990: ΟΙ ΛΑΪΚΟΙ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ. Διεκκλησιαστικό συνέδριο για την Οικουμενική Κίνηση και το επιτακτικό αίτημα για ανακαίνιση της Ενορίας και του όλου εκκλησιαστικού βίου, οργανωμένο από το αρμόδιο Τμήμα του Π.Σ.Ε., σε συνεργασία με την ΟΑΚ.

15. 4-10/6/1994: ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ Π.Σ.Ε. ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

16. 14-22/3/1997: ΥΜΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ. Ομάδα ειδικών σε θέματα εκκλησιαστικής Υμνογραφίας και Μουσικής έλαβαν μέρος σε ένα Εργαστήριο Λόγου και Τέχνης.

17. 2-9/9/1997: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ. Τελευταία συνάντηση (υπό την τότε σύνθε-

ση) της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Ομάδας (European Regional Group) του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών. Γίνεται αξιολόγηση διαφόρων εκκλησιαστικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων, καθώς και του όλου έργου της Ομάδας κατά την πενταετή θητεία της.

18. 22-24/8/2000: Η Ορθόδοξη Εκκλησία και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών (βλπ. αριθ. συνεδρίου 1623).

ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗΣ Γ. ΚΑΨΩΜΕΝΟΣ

Η ΤΑΥΤΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΑΓΑΘΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ. ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Μικρός προφήτης έριξε σε κορασιά τα μάτια
και στους κρυφούς του λογισμούς, χαρά γιομάτους, είπε:
Κι αν για τα πόδια σου, Καλή, κι αν για την κεφαλή σου
κρίνους ο λίθος έβγανε, χρυσό στεφάνι ο ήλιος,
δώρο δεν έχουνε για σε και για το μέσα πλούτος.
Όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος!

(Σολωμού Αυτόγραφα Έργα [:AE] 504.13-18)

Είναι το περίφημο ποίημα του Σολωμού «Εις Φραγκίσκα Φραίζερ», ένας ύμνος σε μια ιδανική κόρη. Ποιά είναι τα στοιχεία που συνθέτουν το ιδεώδες που γίνεται αντικείμενο θαυμασμού και ύμνου από τον ποιητή; «αν για τα πόδια σου», «κρίνους ο λίθος έβγανε», «αν για την κεφαλή σου» «ο ήλιος (έβγανε, εννοείται) χρυσό στεφάνι».

Τα πόδια και η κεφαλή παραπέμπουν στο φυσικό κάλλος, που αναγνωρίζουν και επιβραβεύουν ο λίθος (μετωνυμία της γης) και ο ήλιος, με κρίνους και χρυσό φωτοστέφανο.

Μέσα στην ποιητική παράδοση, η υπέρτατη έκφραση τιμής και αναγνώρισης προέρχεται από τη φύση, από τα maxima membra mundi, ουρανό/ήλιο, γη, θάλασσα. Η έκφραση αυτή ισοδυναμεί με έπαινο σε υπερθετικό βαθμό, καθώς η φύση αποτελεί το μέγιστο μέτρο που δίνει στο αντικείμενο του θαυμασμού και του επαίνου συμπαντική αξία. Η μια λοιπόν υμνούμενη αξία, που παίρνει μέσα απ' αυτήν την εικονοπλασία Κοσμικές διαστάσεις, είναι το φυσικό κάλλος. Η άλλη είναι η ηθική υπόσταση της κόρης: «δώρο δεν έχουνε για σε και για το μέσα πλούτος». Αν για το φυσικό κάλλος βρίσκεται έκφραση τιμής, το ήθος είναι ανεκτίμητο, δεν υπάρχει δώρο αντάξιο του. Έχουμε λοιπόν μια κλιμάκωση υπερθετικών έκφρασεων, που ορίζουν τα συστατικά στοιχεία της ιδανικής κόρης: το κάλλος και το αγαθό.

Όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος.

Ο προσδιορισμός «αγγελικά πλασμένος» προσθέτει ένα ακόμη ουσιαστικό στοιχείο σ' αυτή τη σημασιόδοτηση. Ο όμορφος και ηθικός κόσμος που συνιστά την υπόσταση της κόρης, είναι πλασμένος όπως οι άγγελοι, που κι αυτοί, επομένως, συνδυάζουν το κάλλος με το αγαθό. Κι αυτός ο συνδυασμός, με τη σειρά του, εφόσον χαρακτηρίζει τη φύση των

αγγέλων, συμπεριλαμβάνει την κατηγορία της «θειότητας». Μ' άλλα λόγια, ο συνδυασμός κάλλους-αγαθού ορίζει κατηγορίες που αποδίδονται στο θείο. Δρα, η κόρη είναι πλασμένη «κατ' εικόνα και ομοίωση» του θείου;

Μέσα στη σολωμική ανθρωπολογία και κοσμολογία, το κάλλος και το αγαθό δεν είναι μόνο ιδιότητες του ανθρώπου και του Θεού. Είναι πρώτα απ' όλα ιδιότητες της φύσης: το χώμα το γεμάτο καλοσύνη κι ομορφιά

(Σχεδίασμα, Απ. 2π, 120.8-9)

Παντού νιος κόσμος ομορφιάς, χαράς και καλοσύνης

(Ο πόρφυρας, ΑΕ 508 A3)

Νιος κόσμος με τριγύρισε χαράς και καλοσύνης

(Ο πόρφυρας ΑΕ 507.17)

Άρα η φύση είναι θεία, ο άνθρωπος είναι θείος. Έχομε λοιπόν έναν σημασιακό κώδικα όπου οι ιδιότητες του κάλλους και του αγαθού αποτελούν μια εξίσωση. Όπου υπάρχει το κάλλος, υπάρχει και το αγαθό και αντίστροφα. Δε ονείται ομορφιά χωρίς καλοσύνη και καλοσύνη δίχως ομορφιά. Συνιστούν επομένως μιαν αναγκαστική αλληλοσυνάντηση, και σ' αυτό έγκειται η πρωτοπτία της σολωμικής μυθολογίας, που υπερβαίνει το επίπεδο της κοινότοπης μεταφοράς. Άνθρωπος, φύση, θείο είναι ομοειδή. ορίζονται από τις κοινές κατηγορίες του κάλλους και του αγαθού, που είναι αξεχώριστα. Δεν πρόκειται λοιπόν για απλή εικονοπλασία, αλλά για έναν σημασιακό κώδικα που δηλώνει ένα ενιαίο σύμπαν. Η φύση είναι ο χώρος της ομορφιάς και της καλοσύνης. Συγκεντρώνει όλες τις αξίες. Είναι λοιπόν και ο χώρος της θειότητας, η οποία κάθε τόσο κάνει την εμφάνισή της μέσα στη φύση, μπροστά στα έκθαμβα μάτια ενός αλαφορίσκιωτου:

Αλαφορίσκιωτε καλέ, για πες απόψε τί 'δες;
Νύχτα γιομάτη θαύματα, νύχτα σπαρμένη μάγια!
Χωρίς ποσάς γης, ουρανός και θάλασσα να πνέει
ουδ' άσσο κάν' η μέλισσα κοντά στο λουλουδάκι,
μονάχο ανακατώθηκε το στρογγυλό φεγγάρι
κι όμορφη βγαίνει κορασία και θεϊκά στο φως του.

(Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Γ', Ο Πειρασμός ΑΕ 467 A3-12)
Έτρεμε το δροσάτο φως στη θεϊκά θωριά της,

στα μάτια της τα ολόμαυρα και στα χρυσά μαλλιά της.
 Εκοίταξε τ' αστέρια κι εκείνα αναγαλλιάσαν
 και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν.
 Κι από το πέλαο που πατεί χωρίς να το σουφρώνει
 κυπαρισσένιο ανάερα τ' ανάστημα στηκώνει
 κι ανεί τσ' αγκάλες μ' έρωτα και με ταπεινοσύνη
 κι έδειξε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
 Τότε από φως μεσημερνό η νύχτα πλημμυρίζει
 κι η χτίσις έγινε ναός που ολούθε λαμπτυρίζει.

(Ο Κρητικός, Έπι.1, 198.20)

Αυτή είναι η εμπειρία της θείας Επιφάνειας (ή Θεοφάνειας) μέσα στη φύση, χαρακτηριστική της μυθολογίας του Σολωμού, ο οποίος έτσι εγκοσμιώνει τις μεταφυσικές αξίες («έτσι η μεταφυσική έγινε φυσική», για να χρησιμοποιήσουμε μια δική του έκφραση). Μ' αυτό τον τρόπο ο ποιητής αναδείχνει την πνευματική υπόσταση του υλικού κόσμου και αποκαθιστά την ενότητα του σύμπαντος. Ο Θεός δεν είναι αλλού, επέκεινα, είναι εδώ, μαζί μας, γύρω μας, στη δευτέρη, μυστική διάσταση αυτού του κόσμου. Αυτός είναι ο κώδικας, που βασίζεται στην ταύτιση του κάλλους με το αγαθό και που εγκαθίδρυει μια παράδοση μέσα στην προσωπική νεοελληνική λογοτεχνία, που συνεχίζεται ως τον Ελύτη και τη γενιά του Μεσοπολέμου, αλλά και πέρα απ' αυτήν.

Η παράδοση αυτή δεν είναι βέβαια χωρίς προηγούμενο. Πριν από το Σολωμό τη συναντούμε στο Δημοτικό τραγούδι:

Άγγελος είσαι, μάτια μου, κι αγγελικά χορεύεις
 κι αγγελικά πατείς στη γη και μένα με παιδεύεις.

Η περίσταση που τραγουδιέται αυτή η μαντινάδα είναι ο χορός. Και στο χορό, αυτό που δείχνει η κόρη είναι βέβαια η ομορφιά και η χάρη, δεν είναι η καλοσύνη. Όπως φαίνεται όμως, και στη λαϊκή αντίληψη το κάλλος συνδέεται αξεχώριστα με το αγαθό. Έτσι ο άγγελος προσφέρει το πληρέστερο πρότυπο για σύγκριση, καθώς ο άγγελος συνδυάζει αξεχώριστα το αγαθό με το κάλλος. Η κόρη, αφού έχει ομορφιά και χάρη, έχει και καλοσύνη, αυτονότητα. Είναι σαν άγγελος. Γιατί αυτά πάνε μαζί.

Την αντίληψη αυτή εκφράζουν πολλά δίστιχα που έχουν θέμα τον ύμνο της ομορφιάς. Όταν ο λαϊκός ποιητής θέλει να εξάρει την ομορφιά σε υπερθετικό βαθμό, τότε την ταυτίζει με τη θεότητα:

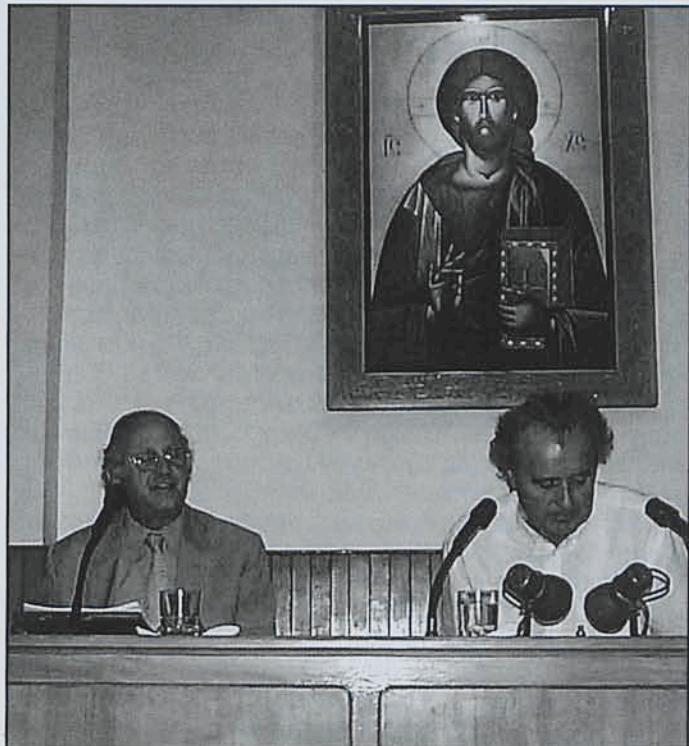
Όντεν προβάλεις και σε δω στο παραθύρι απάνω,
 θαρρώ πως είσαι Παναγία και το σταυρό μου κάνω.

Στη γειτονιά που κάθεσαι δεν πρέπει μοναστήρι,
 γιατί σαι συ το κόνισμα και το προσκυνητήρι.

Έτσι, από την ταύτιση του κάλλους με το αγαθό περνούμε στην ταύτιση του κάλλους με το ιερό και το θεό. Και η έκφραση της λατρείας του θείου μεταφέρεται στον φορέα του κάλλους. Η ομορφιά της κόρης γίνεται αντικείμενο λατρείας, ωσάν αυτονότητα το κάλλος να σημασιοδοτεί τη θειότητα.

Όλοι έχουνε κονίσματα και προσκυνούν απάνω,
 μα για στα μάτια σου τα δυο την προσευχή μου κάνω.

Μέσα από μια τέτοια σημασιοδοτική διαδικασία, φτάνομε στην υποκατάσταση του θείου από το κάλλος, του ίδιου του

Ο Καθηγ. Ε. Καψωμένος
 και (δεξιά) ο Νομάρχης Χανίων Γ. Κατσανεβάκης.

θεού από την πεντάμορφη αγαπημένη, υποκατάσταση που υπονοεί ότι η κόρη συγκεντρώνει τις ιδιότητες του κάλλους και του αγαθού στον ίδιο υπερθετικό βαθμό. Έτσι προκύπτει η εξίσωση:

κάλλος+αγαθό=θείο και συνεπώς κόρη=θεότητα.

Υπάρχουνε πολλοί θεοί μά 'ναι θεοί του κόσμου,
 όμως για μένα είσαι σύ μοναδικός θεός μου.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι στην παραδοσιακή μαντινάδα, που αποτελεί μια από τις πιο δυναμικές εκφράσεις του λαϊκού προφορικού πολιτισμού, ο κώδικας κάλλος=αγαθό ενσωματώνει τη συναφή εξίσωση αγαθό=θείο και παίρνει τη χαρακτηριστική μορφή κάλλος=θεός. Σ' αυτή την εξίσωση στηρίζεται μια ολόκληρη εικονοπλασία, που υμνεί τη γυναικεία ομορφιά μέσα από εξιδανικευτικές παρομοιώσεις και μεταφορές όπως αυτές που αναλύσαμε: κόρη=Άγγελος, κόρη=Παναγία, αγαπημένη=Θεός.

Στην εικονοπλασία αυτή δεν είναι το κάλλος που γίνεται κριτήριο του αγαθού, αλλά το αγαθό που γίνεται κριτήριο του κάλλους. Η παραβολή με τη θεότητα υποδηλώνει την ιδεώδη ομορφιά.

Υπάρχει ωστόσο και το αντίστροφο. το κάλλος να γίνεται κριτήριο του αγαθού. Στη συνάρτηση αυτή βασίζεται ο σημασιοδοτικός κώδικας που στηρίζει την αντίστοιχη εικονοπλασία της βυζαντινής εκκλησιαστικής υμνογραφίας. Στην υμνογραφία, πολύ συχνά, το αγαθό και το θεό εγκωμιάζονται ως εκφράσεις του ωραίου. Η εξίσωση αυτή συναντάται μάλιστα σε ύμνους που αναφέρονται στην Παναγία και το Χριστό.

Σε ένα τροπάριο του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, που παρουσιάζει ισχυρές αναλογίες με το ποίημα του Σολωμού «Εἰς Φραγκίσκα Φραίζερ», ο υμνωδός ψάλλει:

την ωραίότητα της παρθενίας σου

και το υπέρλαμπρον το της αγνίας σου
ο Γαβριήλ καταπλαγείς εβόα σοι, Θεοτόκε.

Ο Γαβριήλ αντιστοιχεί στο «μικρό προφήτη» του Σολωμού. Δεν υποστηρίζομε ότι ο Σολωμός επηρεάστηκε από τον εκκλησιαστικό ύμνο, αν και η εκκλησιαστική ποίηση έχει υπάρξει, στα νεανικά κυρίως χρόνια, πηγή έμπνευσης του Σολωμού. Εδώ ωστόσο ο σολωμικός κώδικας εμφανίζεται αντεστραμμένος. Η «παρθενία» και η συνώνυμη «αγνία» είναι βέβαια θητικές αξίες. Όμως ο συνδυασμός «το υπέρλαμπρον της αγνίας σου», που δηλώνει υπερθετικό βαθμό, μας αποκαλύπτει-μέσω της στενής αναλογίας του προς τον αμέσως προηγούμενο, συντακτικά και σημασιακά ομόλογο συνδυασμό: «την ωραιότητα της παρθενίας σου» - ότι η θητικό, όταν φτάνει σε υπερθετική εκδήλωση, τότε καταχτά την ισοδυναμία με το ωραίο. Έχομε τις εξής αλληλουσαναρτώμενες εξισώσεις:

*Παρθενία=ωραιότητα, παρθενία = αγνία,
υπέρτατη αγνία= ωραιότητα ή αλλιώς, ωραίο=θητικό στο μέγιστο βαθμό.*

Το ανάλογο παρατηρούμε στο Εγκώμια του Επιταφίου, όσον αφορά το Χριστό. Σε έναν ύμνο φαίνεται να αποδίδεται στο Χριστό μια ήκιστα ταιριαστή για την περίσταση ιδιότητα, το κάλλος:

Ο ωραίος κάλλει παρά πάντας βροτούς

Θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι η ιδιότητα του κάλλους δεν ταιριάζει στην πνευματικότητα του χριστιανικού θεού. Και καθίσταται περισσότερο ανοίκεια, καθόσον αποδίδεται στο νεκρό Ιησού, καθημαγμένο και παραμορφωμένο από το μαρτύριο του Σταυρού. Μπορούμε ωστόσο, με τη βοήθεια του κώδικα που εντοπίσαμε παραπάνω, να κάνουμε μια διαφορετική ανάγνωση. Σύμφωνα με το θρησκευτικό δόγμα, ο Ιησούς, με τη σταυρική του θυσία φτάνει στην κορυφή της τελείωσής του, ολοκληρώνει την αποστολή του, αίρει τις αμαρτίες του κόσμου, απελευθερώνει τον άνθρωπο από το προπατορικό αμάρτυρα και δικαιώνει τη θεϊκή του φύση. Με άλλα λόγια, πραγματώνει το ηθικό και το αγαθό στον υπέρτατο βαθμό, δηλ. υλοποιεί, σύμφωνα με τον κώδικα που αναλύσαμε, την ισοδυναμία: ηθικό (σε υπέρτατο βαθμό)= κάλλος.

Για ένα εκκλησιαστικό κείμενο, όπου η προτεραιότητα του ηθικού και του αγαθού έναντι του κάλλους θεωρείται αυτονόητη, ο κώδικας αυτός φαντάζει παράδοξος. Πώς είναι δυνατόν το κάλλος, που συνδέεται περισσότερο με την υλική υπόσταση του ανθρώπου, να γίνεται μέτρο κρίσης και αποτίμησης του αγαθού, τη στιγμή που το ιδεώδες κάλλος δεν είναι αυτονόητη ιδιότητα του χριστιανικού Θεού;

Μια εξήγηση θα μπορούσε να δώσει το γεγονός ότι η αντίληψη που εξισώνει το κάλλος με το αγαθό συνιστά συστατικό στοιχείο μιας διαχρονικής ελληνικής παράδοσης. Την αφετηρία αυτής της αντίληψης θα μπορούσε να αναγνωρίσει κανείς στο προχριστιανικό ανθρωπιστικό ιδεώδες του «καλού καγαθού ανδρός» και στην πλατωνική θεωρία των ιδεών, όπου το κάλλος συναρτάται με την αλήθεια και ο έρωτας ωθεί τον άνθρωπο στο αγαθό (Πλάτωνος Συμπόσιον και Πολιτεία).

Θα μπορούσαμε λοιπόν να υποστηρίξουμε ότι ο κώδικας που εξισώνει το κάλλος με το αγαθό είναι, μεταξύ άλλων, ένα τεκμήριο της σύνθεσης χριστιανισμού και ελληνισμού, που πραγματοποιήθηκε μέσα στην ανατολική ορθόδοξη παράδοση, σύνθεση που συνιστά μια παραχώρηση προς τις πρωταρχικές φυσικές αξίες της ελληνικής παράδοσης, όπως είναι το κάλλος του σώματος, χαρακτηριστική ιδιότητα των αρχαίων θεών. Η σύνθεση αυτή κατοχυρώνεται θεολογικά, με την

αντίληψη ότι το σώμα είναι ιερό (και όχι περιφρονητέο), γιατί είναι ο ναός της ψυχής. Έτσι, αν δε σφάλλομε, υπερβαίνει η ορθόδοξη θεολογία τη μανιχαϊστική αντίθεση σώματος και ψυχής και αποκαθιστά -ελληνικότατα- την ενότητα υλικού και πνευματικού κόσμου: σημασιοδοτεί το κάλλος ως αξία θητική.

Είναι ενδιαφέρον να υπογραμμίσουμε ότι ο κώδικας κάλλος = αγαθό δεν περιορίζεται στην ποίηση, εκκλησιαστική και «κοσμική». Συναντάται επίσης σε εκφράσεις του προφορικού λόγου, σε κοινωνιόλεκτα, όπως λέμε, σε κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς, σε συλλογικά αξιακά πρότυπα και, κατ' εξοχήν, στις εικαστικές τέχνες. Θα περιοριστούμε σε ορισμένα παραδείγματα από τον προφορικό λόγο, όπου ο κώδικας αυτός αποτυπώνεται σε κοινωνιόλεκτα ευρύτατης χρήσης, τα οποία συνιστούν, στην κυριολεξία, «αποστάσματα ιδεολογίας».

Υπάρχει μια προτερηπτική έκφραση, που συντίθεται από την εμφαντική επανάληψη δυο επιφρηματικών προσδιορισμών στο εννούμενο ρήμα μιας ονοματικής πρότασης: «Όμορφα! Όμορφα!» (δηλ. να συμπεριφέρεσαι). Και σημαίνει: να συμπεριφέρεσαι σύμφωνα με τους κανόνες θητικής συμπεριφοράς. Όστε το «όμορφα» εδώ ισοδυναμεί με το «ηθικά», «κόσμια», όχι άπρεπα, ανήθικα. Η έκφραση χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου ο ομιλών διαπιστώνει κάποια απόκλιση από το ηθικώς αποδεκτό, την οποία με την επιτιμητική προτροπή του επιχειρεί να διορθώσει.

Υπάρχει μια άλλη έκφραση, που είναι αποφατική και δηλώνει μια αρνητική αξιολογική κρίση: «Δεν είναι όμορφα πράγματα αυτά!». Αυτό σημαίνει: «δεν είναι σωστά», «δεν είναι ηθικώς αποδεκτά». Έχομε δυο ηθικές κρίσεις, που η πρώτη παίρνει τη μορφή της υπόδειξης και η δεύτερη της αποδοκιμασίας. Και στις δύο, η έννοια του ωραίου χρησιμοποιείται ως μέτρο αποτίμησης του ηθικού. Το υποδηλούμενο μέτρο είναι μια ηθική συμπεριφορά τέτοιας ποιότητας, που να εξισώνεται με το ωραίο, όπως ακριβώς στον κώδικα της εκκλησιαστικής υμνογραφίας. Έτσι, η ηθική κρίση μετασχηματίζεται σε αισθητική κρίση.

Αυτό έχει μια ενδιαφέρουσα συνέπεια. Η αισθητική κρίση, είτε με τη χροιά της έμμεσης επιτίμησης είτε με τη χροιά της ρητής αποδοκιμασίας, μετριάζει την ηθική μομφή, που θα είχε λ.χ. η έκφραση: «είναι ανήθικα πράγματα αυτά» και γίνεται έτσι τρόπος ευγένειας.

Από τον ίδιο κώδικα απορρέει και η επιφωνηματική έκφραση «ωραία!», που έχει μια καθολικευμένη χρήση στο λόγο της καθημερινής επικοινωνίας. Πρόκειται για μια αναφώνηση που δηλώνει μια αντίδραση ευφορίας ή ικανοποίησης για οποιαδήποτε θετική ή επιθυμητή εξέλιξη, όχι κατ' ανάγκη για μια αισθητικό χαρακτήρα εμπειρία.

Ανάλογη σημασιακή ευρύτατη διαπιστώνουμε και σε μια άλλη τρέχουσα έκφραση της καθημερινής κουβέντας: «**είναι ωραίος άνθρωπος**». Στη συγκεκριμένη χρήση, το εκφώνημα αυτό δεν αναφέρεται καθόλου στην ιδιότητα του φυσικού κάλλους, αλλά στο χαρακτήρα και το ήθος. Διακρίνομε μάλιστα μια σημασιακή απόχρωση που πάει περισσότερο προς την κοινωνική συμπεριφορά, δηλ. τις κοινωνικές αρετές του προσώπου. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις διαπιστώνουμε μια διεύρυνση του κώδικα, όπου η έννοια του ωραίου γίνεται, κατά κάποιο τρόπο, αξιολογικό κριτήριο κοινωνικής συμπεριφοράς και έκφραση γενικής ευφορίας.

Σο πεδίο της πρακτικής ζωής αναφέρεται μια κρίση του νομπελίστα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη, που περιλαμβάνεται στο δοκιμιακό του έργο και αναγνωρίζει αυτόν τον κώδικα ως συστατικό στοιχείο μιας ορισμένης νεοελληνικής παράδοσης. Ο ποιητής παρατηρεί ότι ο Έλληνας νησιώτης «ξέρει να ταυτίζει το χρήσιμο με το ωραίο, αλλά συνάμα και το ωραίο με το

ηθικό, στην πιο ριζοσπαστική του έννοια» (Εν Λευκώ, 1992: 20). Η κρίση του ποιητή παρουσιάζει διπλό ενδιαφέρον, γιατί, πέρα από την επιβεβαίωση του κώδικα, αποκαλύπτει ότι υφίσταται ένας συνειδητός διάλογος της προσωπικής ποίησης με την παράδοση, που εξηγεί τη στενή συνάφεια που διαπιστώνεται ανάμεσα στους ποιητικούς κώδικες και στους κώδικες της πρακτικής ζωής, όπως εκφράζονται στα κοινωνιόλεκτα που αναλύσαμε.

Στον Καβάφη, για παράδειγμα, η ηθική συμπεριφορά εκφράζεται μετωνυμικά, ως καλαισθησία:

Κι αν ήμουν ακαλαίσθητος
και μυστικά το είχα προστάξει
Θα 'βγαζαν πρώτο οι κόλακες
και το κουτσό μου αμάξι.
(Καβάφης, Β', σ. 23)

Το ενδοκειμενικό πρόσωπο στο οποίο αποδίδονται τα λόγια αυτά είναι ηγεμόνας της αλεξανδρινής εποχής, που παίρνει μέρος σε αγώνες αρματοδρομίας. Και χαρακτηρίζει ως «ακαλαίσθητη» την ανήθικη μεθόδευση να μετάσχει σε έναν αγώνα στημένο, που θα του έδινε το πρώτο βραβείο. Και ως Έλληνας δεν καταδέχεται να παραβιάσει την αρχή της καλαισθησίας. Η ηθική του είναι ζήτημα καλού γούστου. Και η αισθητική του δεν του επιτρέπει μια ανήθικη συμπεριφορά. Έτσι, η αισθητική γίνεται εγγύηση για την ηθική.

Ο Παλαμάς συλλαμβάνει τη γύμνια ως φυσική, αισθητική και ηθική κατηγορία, στο μετρο που το ζεύγος: αλήθεια-ψεύδος συναρτάται με το ζεύγος: ηθικό-ανήθικο:

Γύμνια είναι κι η αλήθεια
Και γύμνια κι η ομορφιά!

Στο ίδιο ποίημα η γύμνια ως αισθητική αξία συνεπάγεται την ιδιότητα της ευγένειας και του θείου:

Ρουμπίνια εδώ, μαλάματα,
Μαργαριτάρια, ασήμια,
Μοιράζει η θεία σου γύμνια
Τρισεύγενη Αττική!
(«Ο Σάτυρος», από την Πολιτεία και Μοναξιά)

Ο Σικελιανός, με τη σειρά του, αποδίδει στη θεότητα ως ουσιώδες και αναπόσπαστο γνώρισμα, το κάλλος:

Ω μυστική μεγάλη Πρωτοεικόνα,
[...] ως πότε θα σε βλέπω σταυρωμένη
στο σταυρό τη ιερής Θηλύτητάς Σου,
στο μεγάλο σταυρό της ομορφιάς Σου....
(«Λιλίθ», Λυρικός Βίος Ε', 102)

Ο Ελύτης διακηρύσσει σε χίλιους τόνους, ότι το θείο, το αγαθό και το κάλλος αποτελούν μια ενδοκοσμική ταυτότητα:

Ωραίε μου αρχάγγελε, γειά σου με τις ηδονές,
καθώς φρούτα στο τραπέζι.
(Ο Μικρός Ναυτίλος)

Εικονίσματα θα 'χω τ' άχραντα κορίτσια
ντυμένα στου πελάγου μόνο το λινό
(Το Άξιον Εστι)

Την κατηγορία της θειότητας ο Ελύτης την αποδίδει στην πιο υλική πλευρά του ανθρώπου, στα γυμνά σώματα των κοριτσιών, που τα ονομάζει «άχραντα» ή αλλού, «αγγεία των μυ-

στηρίων», και τα καθιστά αντικείμενα λατρείας και προσκύνησης, όπως στα δημοτικά δίστιχα που αναφέρομε στην αρχή. Περισσότερο από κάθε άλλον ποιητή, ο Ελύτης διακηρύσσει την ιερότητα του σώματος και την πνευματική διάσταση του υλικού κόσμου.

Μια άλλη σημασιακή διάσταση που παίρνει αυτός ο κώδικας -και μ' αυτήν θα 'θελα να τελειώσουμε- είναι η ηθοπλαστική λειτουργία του κάλλους στην ανθρώπινη ψυχή και συμπεριφορά, ένα θέμα οικείο στην ποίηση του Μαβίλη, που κουβαλά μια χαρακτηριστικά σολωμική κληρονομιά. Ας δούμε ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα.

Στο σονέτο «Ομορφιά» αναπτύσσεται με τρόπο ευανάγνωστο η ανθρωποπλαστική λειτουργία του κάλλους, μέσα στα πλαίσια μιας πρωτογενούς επικοινωνίας, απαλλαγμένης από παιδευτικές προϋποθέσεις ή προθέσεις.

Σε σταυροδρόμια αγέλαστα όπου σκλάβοι
της δουλειάς τυραγνιούνται στο λιοβόρι
σαν κολασμένοι εμπόροι και μαστόροι,
κι όλους, από το χτίστη ως το μανάβη,
διάφορους δίψα μόνο τούς ανάβει

Το πεδίο είναι εξωκαλλιτεχνικό και αντικαλλιτεχνικό ένας χώρος ανταγωνιστικής οικονομικής δραστηριότητας, ένα παζάρι ας πούμε, που φαίνεται να κυριαρχείται εξ ολοκλήρου από ένα και μοναδικό κίνητρο: τη δύση του κέρδους.

Ο αμφίσημος όρος «τους ανάβει» δηλώνει από τη μια την ένταση της επιθυμίας, τον πυρετό του κέρδους. Από την άλλη, συνυποδηλώνει την ερωτική ποιότητα αυτής της επιθυμίας, στοιχείο που θ' αποτελέσει στη συνέχεια την κοινή βάση για μια έντονη αντιδαστολή.

Το συλλογικό υποκείμενο (εμπόροι, μαστόροι, χτίστες, μανάβηδες) προσδιορίζεται από μια σειρά αρνητικούς όρους και συναφείς ιδιότητες: «αγέλαστοι», «σκλάβοι της δουλειάς», «τυραγνιούνται», «σαν κολασμένοι». Οι αρνητικοί αυτοί όροι συνθέτουν μια κατάσταση στέρησης, που σε σχέση με τους υπονοούμενους θετικούς όρους, (αγέλαστοι vs) γελαστοί, (σκλάβοι vs) ελεύθεροι, (τυραγνιούνται vs) απολαμβάνουν, (κολασμένοι vs) δικαιωμένοι, ορίζεται ως στέρηση αγαθού.

Παράλληλα, τα υποκείμενα στερούνται από κάθε αισθητική εμπειρία, φυσικής ή καλλιτεχνικής προέλευσης:

Μακριά από τ' ανθισμένα περιβόλια
Κι αφώτιστοι απ' της τέχνης την αχτίδα.

Στερούνται επομένως από τις αναγκαίες προϋποθέσεις αισθητικής καλλιέργειας, που θα πεί, προϋποθέσεις ευνοϊκές για την αναγνώριση και πρόσληψη αισθητικών αξιών. Έτσι, οι αισθητικές αξίες μοιάζουν να βρίσκονται εντελώς έξω από τον ορίζοντά τους, γεγονός που συνιστά αδυναμία πρόσβασης στο πεδίο της καλλιτεχνικής απόλαυσης, δηλ. μια διπλή στέρηση.

Κάτω από τους όρους αυτής της διπλής στέρησης πραγματοποιείται η συνάντηση με την ομορφιά:

περνάς εσύ τόμου σκολάσεις, κόρη,
σαν περιστέρι, και τ' αγνό σου θώρι
τέλεια κάθε άλλη επιθυμιά τους παύει.
[...]

Όμως για σε ξεχνούν κάθ' έγνοια δόλια.

Η συνέπεια από την επίδραση της ομορφιάς ορίζεται με δυο αρνητικά ρήματα: «παύει» - «ξεχνούν». Το «παύει» αναφέρεται στη μονόπλευρη επιδιώκηση του κέρδους: κάθε άλλη

επιθυμιά τους, και σε παραλλαγή του στίχου, στους αρνητικούς όρους της στέρησης: «τέλεια την κάθε παιδομή τους παύει». μια υποκατάσταση που αποκαλύπτει τη στενή συνάρτηση ανάμεσα στην παιδομή και στην μονόπλευρη επιθυμία.

Το ξεχνούν αναφέρεται στην παράλληλη έννοια: «κάθε έγνοια» αλλά με έναν σημαδιακό προσδιορισμό: «δόλια». Η σημασιακή διάσταση που επιβάλλουν τα συμφραζόμενα είναι δόλια, με δόλο, που παραπέμπει στο κακό. Η μονόπλευρη επιδίωξη του κέρδους σημασιοδοτείται τώρα αρνητικά, ως δόλια επιδίωξη. κι ετσι, αναδρομικά, στη στέρηση του αγαθού προστίθεται η άλλη όψη, που είναι η επιδίωξη του κακού.

Με τις αποφατικές ρηματικές έννοιες (παύει, ξεχνούν) αίρεται λοιπόν τόσο η στέρηση του αγαθού (η παιδομή) όσο και η επιθυμία και επιδίωξη του κακού (δόλια έγνοια).

*Και ειρηνεύεται σαν από άγια ελπίδα
σε καμαρώνουν μουρμουρίζοντάς σου.
«Η Παναγιά, πιτσούνι μου, κοντά σου!»*

Το ειρηνεύεται σε αντιθετική συνάρτηση με το κολασμένοι, το άγια ελπίδα προς τα διάφορου δίψα/δόλια έγνοια.

Έχουμε λοιπόν άρση του αρνητικού, κατάφαση του θετικού.

Η έννοια ειρηνεύεται δηλώνει την κάθαρση από τα τυραννικά πάθη. η άγια ελπίδα παραπέμπει σε μια προσδοκία, ένα όραμα αγαθού, χρωματισμένο εμφαντικά με το επίθετο άγια.

Παράλληλα, μέσα στο ρήμα καμαρώνουν ενυπάρχει η έννοια της αισθητικής απόλαυσης του κάλλους. κι ακόμη, μια ενεργητική επιθυμία για το καλό, που εκφράζεται στην τρυφερή ενδόμυχη ευχή: «Η Παναγιά, πιτσούνι μου, κοντά σου».

Στις παραλλαγές καταγράφεται κι ένας στίχος που δηλώνει μια παραδειγματική αναλογία της κόρης με την Παναγιά: «Κι ο νους τους πάει σε κάποια Παναγία». Κι αυτό σημαίνει πως στη συνειδησή τους το κάλλος ταυτίζεται με το θείο. η ομορφιά εμπνέει την αίσθηση του ιερού, όπως στο Δημοτικό τραγούδι.

Συμπερασματικά διαπιστώνουμε ότι η αισθητική εμπειρία που δοκιμάζουν οι άνθρωποι του καθημερινού μόχθου στο αντίκρισμα της κόρης έχει τις εξής συνέπειες: γαλήνεμα-κάθαρση (:ειρηνεύεται), άρση των κακών προθέσεων (δόλια έγνοια), υπέρβαση της ατομοκεντρικής κερδοσκοπίας, άνοιγμα προς το εσύ (εννοώ την τρυφερή έγνοια για την κόρη, που εκφράζεται με την ευχή), προσδοκία αγαθού.

Στις 14. Σεπτεμβρίου ο Αλέξ. Παπαδερός πλήρωσε στην πόλη Γκαϊττίνγκεν της Γερμανίας 24,90 Μάρκα για μισό λίτρο ελαιολάδου, που είχε ένδειξη παραγωγής την περιοχή Κολυμπαρίου Χανίων. Διερωτήθηκε

και ερωτά: Πόσα από αυτά τα χρήματα εισέπραξε ο παραγωγός στην Κρήτη; Γιατί να πληρώνει τέτοια ποσά ο καταναλωτής στη Γερμανία; Ποιός επιτέλους θα κλείσει αυτή την αναίσχυντη ψαλίδα της κουνωνικής αδικίας και εκμετάλλευσης;

Κι ακόμη, αναγνώριση της ηθικής ποιότητας και της ιερότητας του καλλους.

Να λοιπόν, που μέσα σ' ένα απλό ποίημα επενδύεται, με ευκρίνεια, μια ολοκληρωμένη άποψη για την ουσία και την ανθρωποπλαστική λειτουργία της ομορφιάς. Η αξία αυτής της άποψης έγκειται στο ότι καθιερώνει ένα ακριβές κι αλάνθαστο κριτήριο για τις αξίες. Ό,τι δύσμορφο, ακαλάσθητο, υπερβολικό, δε γίνεται να περάσει ως ηθικό. Και αντίστροφα, ό,τι ανήθικο, σκληρό, απάνθρωπο δε γίνεται να θεωρηθεί ωραίο. Αυτό το μέτρο προστατεύει από τις ιδεολογίες των άκρων. Η εξίσωση κάλλος=αγαθό=θείο εγγυάται τη μεσότητα και για τα τρία μέλη και αποκαθιστά την ενότητα του κόσμου και της ανθρώπινης ύπαρξης. Το αξιακό αυτό σύστημα είναι -ανάμεσα σε άλλα- χαρακτηριστικά σολωματική κληρονομιά.

Συμπεραίνοντας διαπιστώνουμε ότι η ισοδυναμία κάλλος=αγαθό αναδείχνεται σε έναν κώδικα πολυσθενή, πολυτοπικό και πολύσημο, που καλύπτει τόσο την κοσμολογική όσο και την ανθρωπολογική διάσταση της ποιητικής μυθολογίας, διαμορφώνοντας μια συνεπή και συμπαγή παράδοση μέσα στη νεοελληνική ποίηση. Η παράδοση αυτή υποστηρίζεται με πλήθος εκφράσεις του καθημερινού λόγου, που συνιστούν κοινωνιόλεκτα, δηλ. κοινωνικούς κώδικες συμπεριφοράς και αξιών.

Και όπως διαπιστώσαμε, οι κώδικες αυτοί ανάγονται στο ανθρωπιστικό ιδεώδες της ελληνικής αρχαιότητας, και εκτείνονται στους ποιητικούς κώδικες της βυζαντινής εκκλησιαστικής υμνογραφίας. Γεγονός που μας επιτρέπει να αποφανθούμε ότι η ταύτιση του κάλλους με το αγαθό συνιστά διακριτικό στοιχείο του διαχρονικού ελληνικού πολιτισμού.

(Ομιλία του Ερατοσθένη Καψωμένου κατά τη διάρκεια του συνεδρίου 1620).

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ
Τριμηνιαίο περιοδικό
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
73006 Κολυμπάρι-Χανιά
Τηλ.: 0824/22245 - Fax.: 0824/22060
E-mail: oac@otenet.gr
ISSN 1105-7017

Εκδότης - Δ/ντης Συντάξεως:
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: MIX. ΓΕΩΡΒΑΣΑΚΗΣ Ο.Ε.
Χανιά - Τηλ.: 0821/92482

Επήσια συνδρομή 1.500 δοχ. - Εξωτερικού 20 δολ.
Εμβάσματα: ΑΤΕ-Χανιά, Λογαρ. 37704003260-96
Τιμή τεύχους 400 δοχ.
Γίνονται δεκτές προαιρετικές εισφορές

**Για τα μη ευπόγορα φανείται την ευθύνη
έχει ο Διευθυντής Συντάξεως**